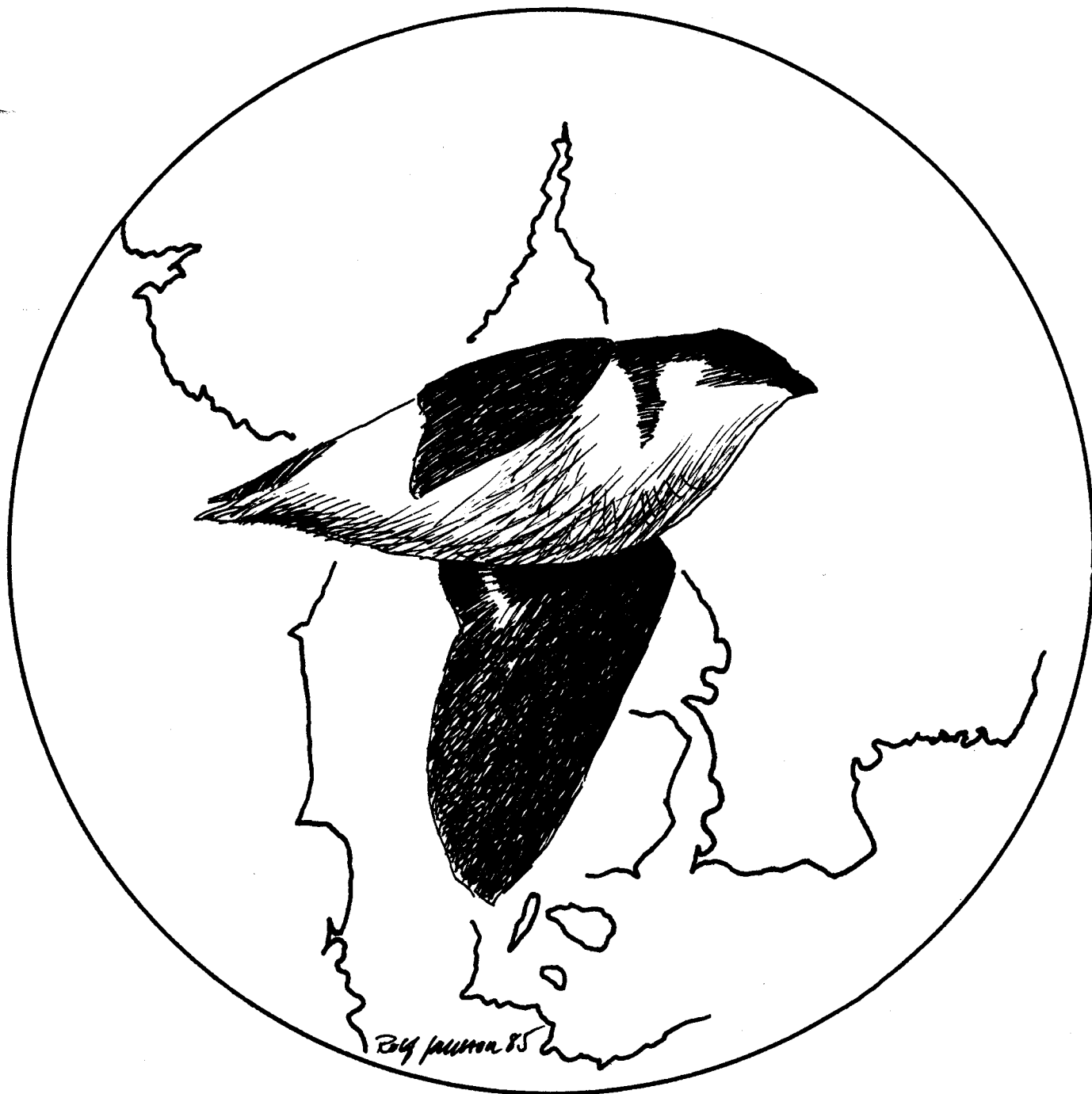

Havsfåglar i Kattegatt

Rapport från
Kullabygdens
Ornitologiska
Förening

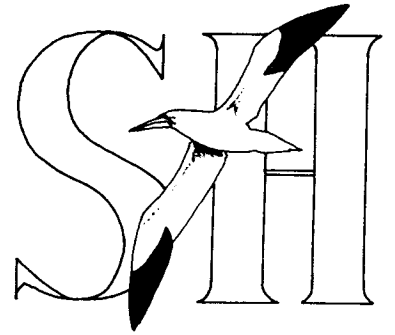
1984

ISSN 0280—008X

Supplement 7

HAVSFÅGLAR I KATTEGATT - 1984

Meddelande nr 7 från Skandinaviska Havsfågelgruppen

Innehållsförteckning:

- 2 Mats Peterz, Erik Vikkelsø Rasmussen & Karl-Göran Nilsson.
Havsfågelgruppens verksamhet 1984.
- 8 Rolf Jansson. Stormfågeln Fulmarus glacialis i Kattegatt 1984.
- 12 Erik Vikkelsø Rasmussen. Forekomsten af skråper Procellariidae i
i Kattegat 1984.
- 16 Henning Nøhr. Stormsvaler.
- 19 Jørgen Hulbæk Christiansen. Sulen Sula bassana i Kattegat 1984.
- 23 Mikael Hake. Labbar Stercorariidae i Kattegatt 1984.
- 27 Bertil Oldén. Måsar / Måger (Laridae) i Kattegatt 1984.
- 32 Stig Rosén. Alkor Alcidae i Kattegatt 1984.
- 35 Gunnar Numme & Håkon Skjauff. Oslofjorden 1983-84.
- 46 Bernhard Storstein. Havfugl ved Røvær høsten 1984.
- 53 Jan Durinck. Blåvand, efteråret 1984.
- 57 Jan Durinck, Finn Danielsson & Henrik Skov. D.O.F.'s oliefugle-
gruppe - en introduktion.
- 60 Bertil Oldén, Mats Peterz & Bodil Kollberg. Undersökning av prob-
lemet med sjöfåglar som fastnar i fisknät.
- 61 Paul Eric Jönsson, Bertil Oldén & Mats Peterz. Färjeräkningar i
Kattegatt 1984/1985.
- 66 Mats Peterz. Mer om havssulor som fastnat i rep.
- 66 Aktuellt
- 68 Adressförteckning.

Havsfåglar i Kattegatt - 1984, kan rekvireras genom att 25 svenska kronor sätts in på Kullabygdens Ornitologiska Förenings postgiro nr 2 24 39 - 4. Märk talongen "Havsfågelrapport 1984".

RAPPORT från
KULLABYGDENS
ORNITOLOGISKA
FÖRENING
Supplement 7

Redaktör: Mats Peterz

Omslag: Rolf Jansson

Illustrationer: Thomas Rönnertz

ISSN 0280-088X

Kullen 1985

HAVSFÅGELGRUPPENS VERKSAMHET 1984

Erik Vikkelsø Rasmussen, Karl-Göran Nilsson och Mats Peterz

Föreliggande rapport som omfattar året 1984 markerar en utvecklingsfas i Havsfågelgruppens verksamhet. Gruppens framtida namn är SKANDINAVISKA HAVSFÅGELGRUPPEN. Samtidigt börjar vår publikation "Havsfåglar i Kattegatt" att delvis ändra karaktär, så att den i fortsättningen kommer att utveckla sig mot en tidskrift, där det kommer att finnas plats för meningar och artiklar - också av mer seriös karaktär. Vi planerar att från och med nästa år ge ut en egen tidskrift med namnet PELAGICUS.

Havsfågelgruppens årsmöte

Detta och mycket annat diskuterades på Havsfågelgruppens sjunde årsmöte som avhölls den 24-25 november 1984 på Kullen i Sverige. Sammanlagt deltog inte mindre än 35 personer från såväl Sverige, Danmark som Norge. Orsaken till vårt namnbyte var framför allt att det beslutades att vårt verksamhetsområde, förutom Kattegatt, skall omfatta även den danska västkusten och södra Norge. Detta märks för övrigt redan i föreliggande rapport där sammanställningar från lokaler i dessa områden kan läsas.

Vid mötet valdes en arbetsgrupp omfattande fem personer. Denna består av en representant från Danmark, Norge respektive Sverige samt en ordförande och en redaktör (se adressförteckningen på sid 68). Dessa skall leda Havsfågelgruppens fortlöpande verksamhet under det kommande året samt utarbeta förslag med avseende på gruppen framtid.

Mötesdeltagarna kunde lyssna till fyra föredrag. Jan Durinck berättade om verksamheten och sträcket vid Blåvands Fuglestation på danska västkusten. Matti Ahlund talade om undersökningar av oljeskadade fåglar i samband med den stora oljekatastrofen i Skagerack, nyåret 1980/1981. Bertil Oldén informerade om de allt större antalen övervintrande alkor i sydöstra Kattegatt samt om de problem detta för med sig eftersom fåglarna ofta fastnar och omkommer i fisknät. Nils Kjellén redogjorde för hur man skall bestämma de olika labbarterna i fält och illustrerade detta med såväl diabilder som skinn.

Skandinaviska Havsfågelgruppens nästa årsmöte kommer att äga rum den 30 november - 1 december 1985 på Getteröns Naturcenter, Varberg, Sverige. Alla havsfågelintresserade ornitologer uppmanas att delta. Mer information om mötet kan erhållas från gruppen kontaktpersoner.

Ekonomi

Omkostnaderna för våra årsmöten har stigit kraftigt för varje år. Detta beror på flera saker, men framför allt på att fler och mer långväga personer deltar. Denna utveckling är mycket positiv. Vi är därför mycket tacksamma för att vi under flera år fått ekonomisk hjälp från Clara Lachmanns fond som kunnat täcka mötesdeltagarnas reseutgifter samt övriga omkostnader för årsmötet. Inför 1985 har vi även beviljats ett visst stöd från Videnskabeligt Udvalg/Dansk Ornithologisk Forening, till kompensation av reseutgifter.

Specialprojekt

Under 1984 startades två större projekt i Havsfågelgruppens regi. Det ena gäller en undersökning av fågelfaunan till havs i Kattegatt genom räkning från färjor. Projektet inleddes i juni 1984 och kommer förhoppningsvis att pågå i tre år. Det andra projektet gäller en studie av sjöfåglar, i första hand alkor, som fastnar i fisknät. Undersökningen genomfördes under vintern 1984/1985. Lägesrapport respektive sammanfattning av resultaten från dessa projekt finns att läsa i föreliggande rapport.

Rapporteringschema

Även i fortsättningen skall iakttagelser av havsfåglar rapporteras till Havsfågelgruppen. Eftersom det är viktigt att klockslag, sträckriktning, ålders- och fasangivelser m.m. anges har ett speciellt rapporteringsschema utarbetats. Rätt ifyllt har detta stort värde när alla observationer skall sammanställas och bearbetas. Vi vill därför uppmana alla att använda detta schema vid räkning av sträckande havsfåglar. Schemat kan rekvireras från någon i arbetsgruppen.

Rariteter

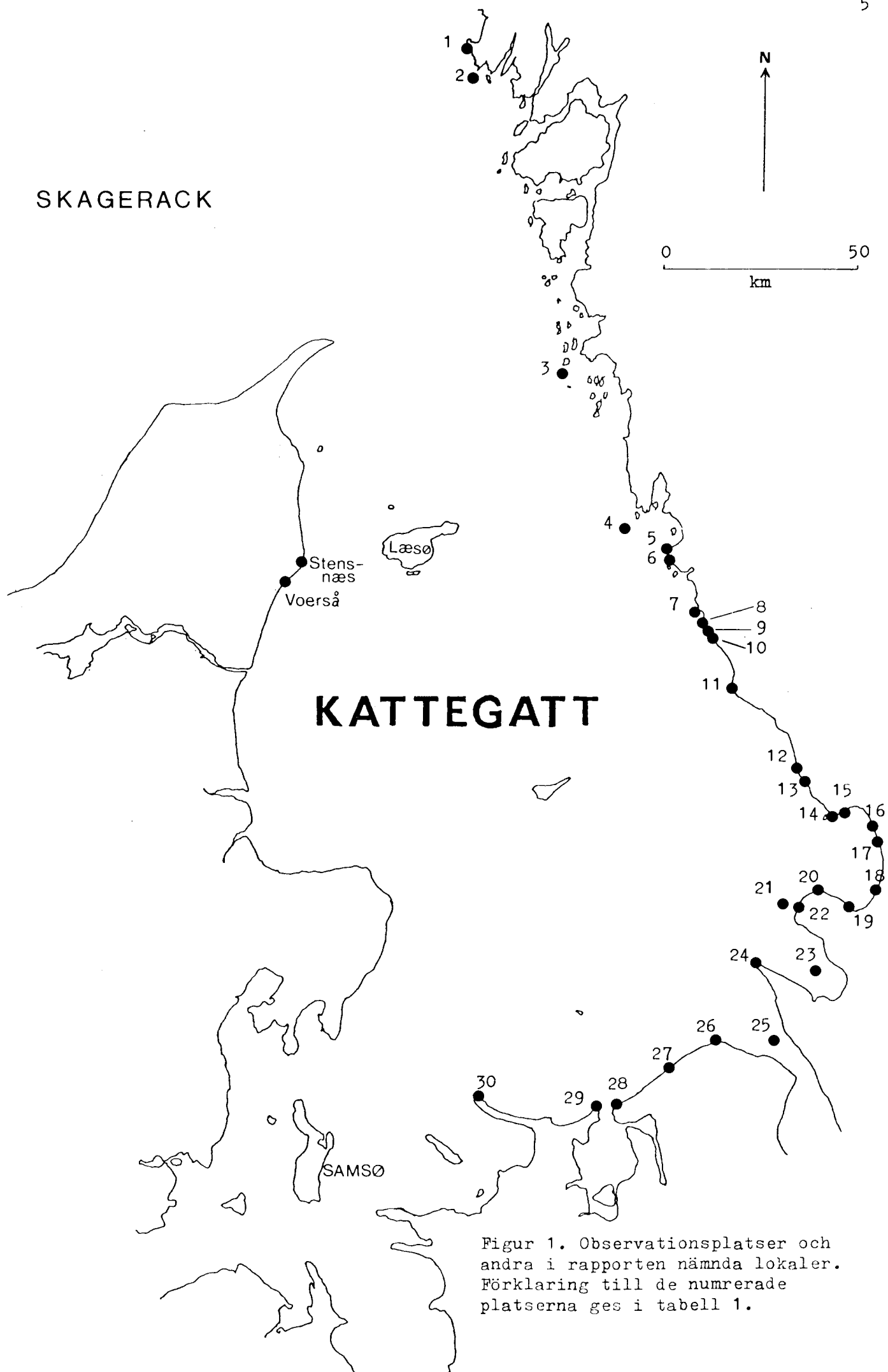
Som brukligt har iakttagelser av en del rariteter rapporterats till Havsfågelgruppen även 1984. Alla sådana observationer skall dock tas med reservation intill dess de har behandlats och godkänts av respektive lands RK/SU. Vi har dock, liksom tidigare, tagit med dessa i vår rapport för att få denna så aktuell som möjligt.

Arsresumé

Till årets rapport har vi fått in material från flertalet av de traditionella Kattegattlokalerna (tabell 1), men tyvärr inte från Skagen. Istället har en ny lokal för havsfågelsträck i Nordjylland, söder om Fredrikshamn tillkommit. Vi väntar oss mycket av resultaten därifrån. Material från lokaler utanför Kattegattområdet behandlas, som ovan nämnts, separat i denna rapport.

Havsfågelåret 1984 kom i hög grad att karakteriseras av två händelser. De flesta lyfte nog på ögonbrynet lite extra när de fick höra talas om det lavinartade uppträdandet av havssulor Sula bassana i månadsskiftet augusti-september samt invasionen av alkekung Alle alle i november-december. När det gäller havssulorna var det inte bara antalen som var exceptionella utan kanske framför allt årstiden.

Förutom ovannämnda händelser kan 1984 betraktas som ett gott år för flertalet havsfågelarter i Kattegatt. Höstsäsongen inbegrep flera lågtryckspassager som medförde goda antal av flera arter. Övriga årstider var kanske inte ur havsfågelsynpunkt lika intressanta. Vindobservationer från några utvalda dagar under 1984 framgår av tabell 2.

Figur 1. Observationsplatser och andra i rapporten nämnda lokaler. Förklaring till de numrerade platserna ges i tabell 1.

Tabell 2. Winduppgifter, riktning och styrka (m/s), vid några väderstationer runt Kattegatt 1984.

Datum	1/1		2/1		3/1		4/1		14/1	
Klockan	07	13	07	13	07	13	07	13	07	13
Vinga	WSW 15	W 17	W 17	W 14	SW 13	SW 19	N 12	W 7	WSW 15	SW 14
Glommen	WSW 20	W 17	W 20	W 17	SSW 14	SW 19	NNW 8	NW 3	W 15	SSW 12
Kullen	WSW 24	WNW 19	WNW 21	WNW 17	SW 16	WSW 22	SW 11	NNW 10	WSW 21	SSW 10

Datum	29/8		30/8		31/8		1/9		2/9	
Klockan	07	13	07	13	07	13	07	13	07	13
Vinga	SW 11	WSW 10	SW 15	SW 16	W 16	W 11	W 12	WNW 13	SE 6	WSW 8
Glommen	WSW 11	W 12	W 12	SW 14	NW 16	WNW 13	NW 11	WNW 15	NW 7	W 7
Kullen	SW 10	W 16	W 13	WSW 15	W 15	WNW 9	WNW 11	WNW 13	NW 8	W 8

Datum	11/9		12/9		13/9		7/10		8/10	
Klockan	07	13	07	13	07	13	07	13	07	13
Vinga	WNW 13	SW 14	NNW 19	NW 15	N 9	NW 6	W 9	W 13	NW 5	W 4
Glommen	NW 15	SW 13	NNW 14	NNW 16	N 9	NW 10	WNW 16	W 14	NW 6	WNW 8
Kullen	WNW 14	WSW 14	NW 15	WNW 14	NNW 11	WNW 10	W 23	W 16	WNW 10	WNW 10

Datum	9/10		10/10		11/10		12/10		13/10	
Klockan	07	13	07	13	07	13	07	13	07	13
Vinga	WNW 15	W 14	WSW 12	SW 11	SW 14	SW 13	WNW 16	WNW 15	0	SW 7
Glommen	WNW 12	WNW 12	W 12	W 11	SW 13	W 11	WNW 16	NW 16	N 3	SSW 4
Kullen	W 12	WNW 10	WSW 12	WSW 14	SW 12	W 13	W 17	WNW 15	NW 6	W 8

Datum	14/10		15/10		16/10		19/10		20/10	
Klockan	07	13	07	13	07	13	07	13	07	13
Vinga	WNW 20	WNW 15	NNW 11	N 6	S 6	SSW 6	SW 16	SSW 13	SW 18	SSW 20
Glommen	WNW 16	NW 12	N 14	NNW 9	ESE 4	WSW 7	SW 13	SW 13	WSW 17	SW 19
Kullen	W 9	WNW 14	NNW 13	NNW 10	SSE 4	SW 7	SSW 16	SW 14	SW 21	SW 25

Datum	21/10		22/10		26/10		27/10		28/10	
Klockan	07	13	07	13	07	13	07	13	07	13
Vinga	WSW 16	NW 12	W 8	SSE 12	S 13	SSW 10	SW 14	W 15	W 6	SW 6
Glommen	WSW 16	WNW 17	W 11	SSW 14	S 11	SW 11	WSW 14	W 14	W 11	W 9
Kullen	WSW 19	W 24	WSW 13	ENE 14	S 9	SW 9	WSW 13	W 11	WNW 8	WSW 10

Datum	30/10		31/10		5/11		25/11		26/11	
Klockan	07	13	07	13	07	13	07	13	07	13
Vinga	SSW 14	WNW 7	SW 12	W 5	SSW 14	WSW 11	SW 14	SSW 15	NNW 6	NNE 4
Glommen	SSW 11	SW 11	SSW 10	W 7	SSW 16	WSW 13	WSW 12	SW 15	NW 9	NNW 5
Kullen	SSW 10	SW 9	S 9	WSW 8	SSW 15	SSW 13	WSW 15	WSW 19	W 10	WNW 5

Datum	7/12		8/12		9/12		10/12		16/12	
Klockan	07	13	07	13	07	13	07	13	07	13
Vinga	W 13	WSW 10	SW 12	WSW 11	WNW 11	NW 12	WNW 15	WNW 16	E 7	E 10
Glommen	W 13	W 10	W 10	WSW 6	WNW 13	NW 12	W 13	WNW 9	E 5	E 7
Kullen	W 13	WSW 12	WSW 12	WSW 11	SW 15	WNW 11	W 14	W 13	E 7	ESE 8

STORMFÅGELN *FULMAREUS GLACIALIS* I KATTEGATT 1984

Rolf Jansson

Under 1984 noterades ca 780 stormfåglar i Kattegatt och då är inte observationer från Skagen inräknade. Sannolikt rör det sig nu inte om 780 olika individer. Det verkliga antalet exemplar torde vara betydligt lägre, kanske mindre än hälften.

Observationerna under 1984 fördelar sig enligt följande:

Jan	Feb	Mars	Apr	Maj	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Summa
176				3	4	2	34	167	390		4	780
-7	-1							-23	-50			-81

Minustecken anger att fåglarna sträckt åt "fel" håll, d.v.s. mot den på respektive lokal dominerande sträckriktningen.

Observationer från januari, september och oktober redovisas i detalj i Appendix. Märkligt nog har inte en enda stormfågel rapporterats från november.

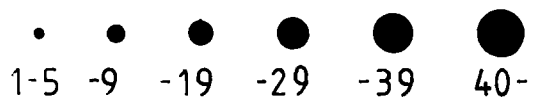
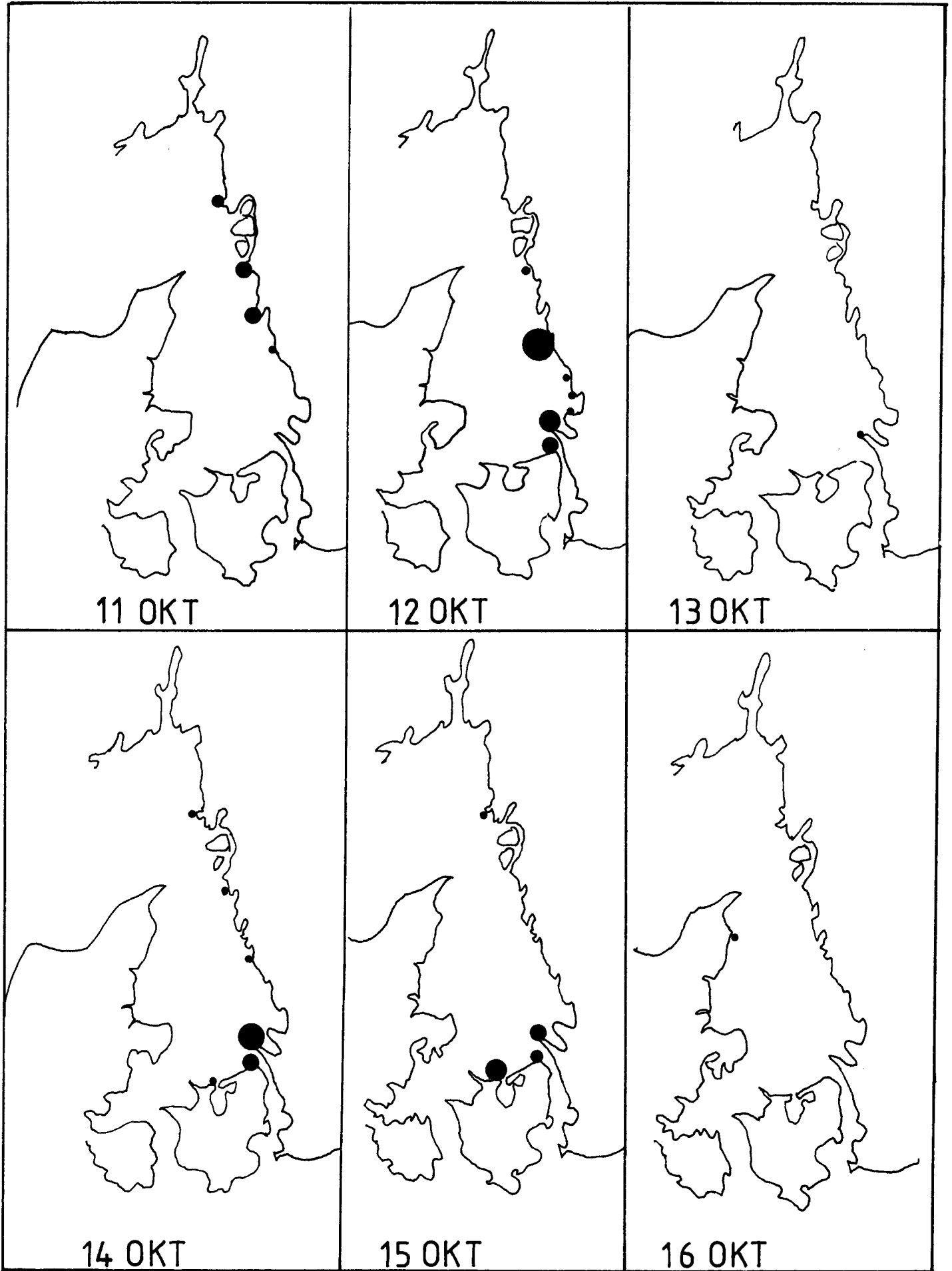
Under perioden 11-16 oktober noterades ca 250 stormfåglar (se figur 1). Tittar man närmare på materialet framgår det ganska klart att det rör sig om ca 100 individer som sakta rör sig söderut längs den svenska kusten, för att sedan vika av vid Kullen. Något nytillskott kan inte märkas under dessa dagar. Bohuslän har sin bästa dag den 11 oktober och därefter ses bara enstaka fåglar. Det rör sig om en ganska avgränsad grupp fåglar som under en vecka flyger runt Kattegatt. Den 13 oktober förefaller det som om fåglarna knappast förflyttat sig och det är inte otroligt att de legat stilla för att furagera, utom synhåll från kusterna.

Mörka individer noterades vid sex tillfällen:

Stensnäs 23.2, 11.8, Glommen 21.10, Kullen 13.10 och 10.12 samt Getterön 21.10. I samtliga fall rör det sig om enstaka exemplar.

Figur 1. —→

Observationer av stormfåglar på olika lokaler runt Kattegatt under perioden 11-16 oktober 1984.

APENDIX

Stormfågel 1984

Januari

	1	2	3	4	6	8	13	14	15	17	18	21
Soten								3				
Hönö	1	5	2					5				
Varberg/Getterön							1			5		
Glommen								4				
Busör											-2	
Tyludden/Grötvik	2-5											
Kullen	29	47		5	2			2				
Gilleleje	15		20	19		1						
Rörvig		2		4					1			
Stensnaes												1
	47	54	22	28	2	1	1	14	1	5		1
	-5										-2	

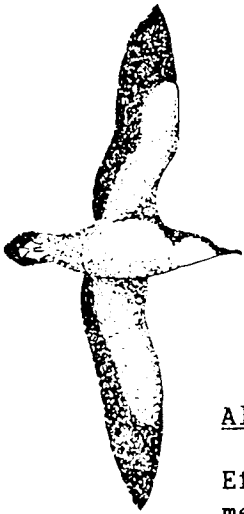
I Varberg/Getterön ingår enstaka observationer från Subbe fyr och Rödsjär. Likaså har Grötvik och Tyludden räknats samman.

Stormfågel 1984	September							
	1	2	3	4	11	12	13	19
Soten	5							
Hönö	6			40-1	35			
Nidingen	-4		-1	14	8	-9	1	
Getterön				2				
Glommen	-2							
Busör	-1			1				
Skallen				-1				
Tyludden				1				
Hovs Hallar	2							
Kullen	20	1		1			6-4	
Gilleleje						19		
Rörvig	3	1				1		
Summa	36	2		1	58	63	6	1
	-7		-1		-2		-13	

Stormfågel 1984

Oktober

	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	18	20	21	22	23	24	27	28	30	31
Hönö			5	1	13	4		3				11	25							
Nidingen			1	-1	18	-3													10	
Getterön	1			4-36	3-1	40-6		2			2	2	5		1		1			
Glommen													9							
Busör																		1		1
Skallen				-1		2-2		2					2							
Tyludden				2		1														
Båstad-Torekov						1								1						
Kullen						31	4	37	14				6			4				
Gilleleje		2	1			18		17	9				3							
Rørvig	2							3	21											
Stensnaes										2										
Summa	3	2	7	7	34	97	4	64	44	2	2	13	50	1	1	4	1	1	10	1
			-38	-1	-11															

FOREKOMSTEN AF SKRÅPER PROCELLARIDAE I KATTEGAT 1984

Erik Vikkelsø Rasmussen

Almindelig skråpe (Puffinus puffinus)

Efter det voldsomme antal i 1983, er antallet af fugle nået et mere normalt niveau i 1984. Året ligger dog over gennemsnittet. I alt er der rapporteret 25 individer, som fordeler sig således:

	JUN		AUG			SEPT			OKT			IALT		
	26	30	31	1	11	12	7	9	12	13	14	15	21	
Hönö			1		1									2
Getterön		1		1	1		1							4
Rödsjär								1						1
Träslövsläge							1							1
Glommen			1											1
Grötvik							1							1
Laxvik										1				1
Kullen			2			1								3
Gilleleje								1		3	2	2	1	9
Rørvig												1		1
Voerså	1													1

Den årstidsmæssige fordeling er på linie med tidligere år, idet 40 % er set mellem den 1/6 og 30/9, heraf 24 % i sommermånederne.

Det er meget sjældent at en egentlig racebestemmelse finder sted, men i 1984 blev flere individer bestemt til racen P.p. mauretanicus. Det drejer sig om følgende iagttagelser: Getterön 30/8 1 S (14.55), Glommen 31/8 1, Kullen 31/8 1, Grötvik 7/10 1 S. Ialt 2-4 ex., afhængig af tidspunktet på respektive lokaliteter.

Fra Danmark foreligger der kun én godkendt observation af racen P.p. mauretanicus (den 6/8-1979 Ølsemagle Revle syd for København), og et ældre fund (Thy 1910) (Dybbro 1978, B.B. Pedersen 1982: SU-rapport, DOFT). I Sverige er endast ett fynd av racen hidtills godkendt (1/10 1977 Kullen) (SOF 1978). Racen omtales ikke i Havsfåglar i Kattegatt 1978-1983. På Jæren, Norge, fangedes en levende den 18/7 1968 (Haftorn 1971).

P.p. mauretanicus må betragtes som meget sjælden, og alle observationer bør forelægges respektive landes SU. Den yngler i vestlige Middelhav. I det østlige Middelhav findes racen P.p. velkouan, som ikke med sikkerhed er set i Skandinavien. Dog viste et individ den 30/6-1979 Rørvig, karakterer tilhørende racen P.p. velkouan, men det kan også have været en afvigende dragt af nominatracen.

Alle øvrige fund må henregnes til nominatformen P.p. puffinus, som bl.a. yngler på Skotland og Færøerne.

Sodfarvet Skråpe (Puffinus griseus)

Med ikke færre end max. 365 fugle, er det tale om ny årstop. Allerede sidst i august indrapporteredes flere Sodfarvede Skråper og dette sammenholdt med et gigantisk Sule-influx i slutningen af august og begyndelsen af september, gav forhåbninger om et kanon-efterår. Samtidigt indløb der rapporter om store forekomster af Sild Clupea harengus i Skagerrak og nordlige Vesterhav. Disse forhold og relativ megen vestenvind i efteråret 1984, forklarer det store antal Sodfarvede Skråper i Kattegat.

For andet år i træk blev arten set i januar - i år med 1 ex. Alle øvrige fugle er fra perioden den 29/8 til den 22/12 fordelt 2,6% august, 12,8% september, 79,9% oktober, 1,1% november og 3,6% i december uden hensyn til gengangere. Kullen havde det største antal med 92 ex., og 67.7% kan henføres til perioden 7/10 til 14/10.

Dækningen af lokalteterne har været god, men da langt fra alle noterer fuglene med klokkeslet, er det derfor begrænset hvad materialet kan bruges til. På dagene 7/10, 11-12/10 og 14/10 har der dels været god dækning og dels været en godt havfugletræk på flere lokaliteter. Resultaterne fremgår af Fig. 1. Der er dog ikke tale om nye ting når man iagttager disse, men resultaterne kan sammenholdes med tidligere års resultater og formodninger. Den 7/10 blev der ialt registreret 38 ex. ved Kullen, Gilleleje og Rørvig. Korrigeres der for eventuelle gengangere, bliver antallet reduceret til 24 ex. (3 uden tid Kullen), og registreringsprocenten herefter Kullen 95,8%, Gilleleje 54,2% og Rørvig 8,3% (sidste ikke-optimal vind). Den 12/10 ses ialt 22 ex. ved Kullen og Rørvig, men ved kontroll af gengangere fås istedet 13 ex. Registreringsprocenten er herefter Kullen 84,6% og Rørvig 84,6% (optimal vindretning/-drejning). Den 14/10 registreret total 27 ex. ved henholdsvis Kullen, Gilleleje og Rørvig. Gengangerkontrollen giver 20 ex. med følgende registreringsprocenter: Kullen (8 set, kun 6 med tid) 30%, Gilleleje 15% og Rørvig 80%.

Som man ser er registreringsprocenten på respektive dage højst forskellige, hvilket naturligtvis skal ses i relation til den aktuelle vejr-situation de pågældende dage. Endvidare må vi håbe på, at alle fremover noterer skråper med klokkeslet. Det er især påkrævet ved de "nordsvenske" lokaliteter Hönö, Nidingen og fra Nordsjælland Gilleleje.

Storskråpe (Puffinus gravis)

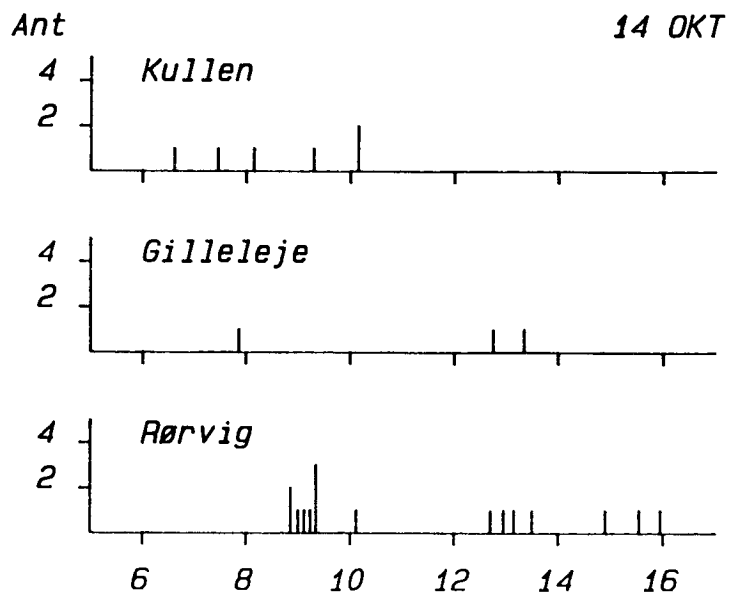
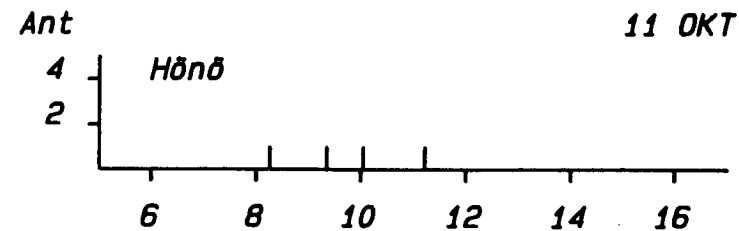
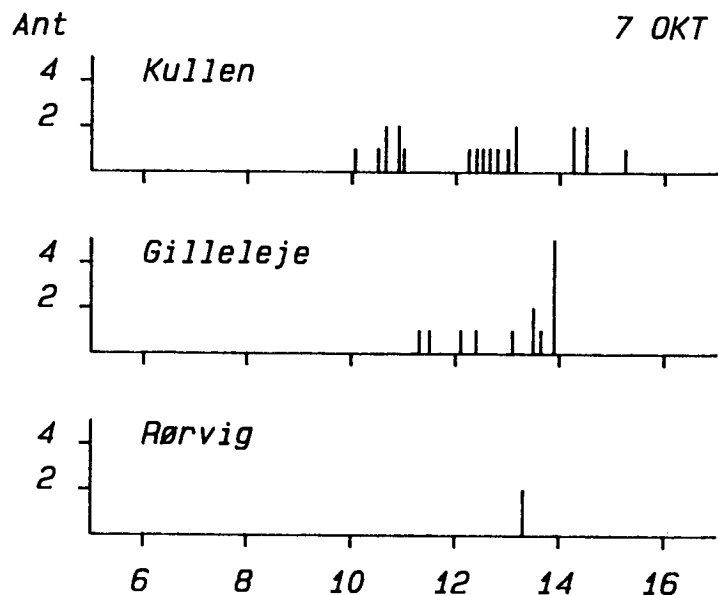
To observationer fra den 29/7 og den 28/8 1984 fra Sverige skal foregges SU, og hvis de godkendes fremgår de af SU's årsliste. Storskråpen ses ikke hvert år i Skandinavien.

Kuhls skråpe (Calonectris diomedea)

En observation fra den 31/8 1984 fra Sverige skal forelægges SU - hvis den godkendes er det en ny havfugleart for Sverige. Den første godkendte i Kattegat trak forbi Rørvig den 6/11 1981.

Skråpe sp. (Puffinus non det.)

Igen i år en hel del ubestemte skråper: Getterön: 31/8 1 S, 9/10 2 S. Skallen: 12/10 1 N, 27/10 1 S. Tyludden: 12/10 1 S. Laxvik: 24/11 1 N. Syrodde (Læsø, Danmark): 15/10 2 N.

Figur 1: Antallet af traekkende Sodfarvede Skråper *Puffinus griseus* på 4 udvalgte dage i efteråret 1984.

7/10: wind W 6 (Beaufort) drejende SW 5.
 N = Kullen 23 (dog 3 uden tid),
 Gilleleje 13, Rørvig 2.

11/10: N = Hönö 4 (+ 2 trk. N).

12/10: wind W 5 drejende WNW 7.
 N = Kullen 11, Rørvig 11.

14/10: wind W 6 drejende WNW 6-7.
 N = Kullen 8 (dog 2 uden tid),
 Gilleleje 4 (1 uden tid), Rørvig 16.

Iøvrigt henvises til teksten.

STORMSVALER

HENNING NØHR

Stor Stormsvaler / Klykstjartad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa*

8 iagttagelser af 12 fugle med følgende fordeling:

Nordsjælland:

04. januar	1 død	Gilleleje
15. oktober	1 w	Rørvig

Svenske Vestkyst:

21. oktober	1 s	Tyludden
21. oktober	3 s	Skallen
21. oktober	2 s	Hønø
22. oktober	1 w	Grøtvik syd for Tyludden
22. oktober	2	Båstad
05. november	1 s	Skallen

Iagttagelsen fra Gilleleje af en død fugl primo januar falder sammen med kraftigt stormvejr ultimo december.

Forekomsterne i efteråret 1984 var få, især sammenlignet med 1983.

Den mest markante forekomst var i weekenden 20.-21. oktober. Forekomsterne falder sammen med et dybt lavtryk ved Skotland, der pressede fugtige og milde luftmasser ind over Sydkandinavien fra SW og S. Der registreres d. 20. oktober op til SW 9 og d. 21. oktober WNW 9. Dette skift i vindretningen i løbet af dagene 20.-21. oktober kan forklare forekomsterne i Kattegat, idet fuglene er blevet presset op i Nordsøen og Skagerak d. 20. oktober og derefter ned i Kattegat langs den svenske vestkyst i de efterfølgende dage.

D. 21. oktober ses der på den svenske vestkyst mindst tre fugle. Iagttagelserne fra Hønø, Skallen og Tyludden d. 21. oktober kan dreje sig om de samme fugle. Samme dag ses der ingen på Kullen på trods af trækobservationer. Noget tyder altså på, at fuglene på dette tidspunkt ikke er presset længere ned i Kattegat. Dagen efter, d. 22. oktober, tager vinden af, og iagttagelsen d. 22. oktober af 1 vest-trækkende fugl ved Tyludden og 2 ved Båstad kan tyde på, at fuglene efter vinddriftens ophør begynder deres tilbagetræk mod vest ud af Kattegat. Det underbygges yderligere af, at hverken Rørvig eller andre nordsjællandske lokaliteter registrerer det aktuelle influx.

Desværre har vi ikke trækobservationer på den svenske vestkyst eller i Nordsjælland i de efterfølgende dage, men hvis vi ser på observationerne ved Blåvandshuk ved den danske vestkyst, hvor der yderligere blev observeret i dagene efter weekenden 20.-21. oktober, så ses det, at influxen af Store Stormsvale er markant d. 21. oktober, hvor 19 fugle trak syd i løbet af dagen. I de efterfølgende dage med aftagende vindstyrker iagttages der ikke stormsvale ved Blåvandshuk (figur 1).

Iagttagelserne omkring weekenden 20.-21. oktober kan kort tolkes som følgende. Et influx af Store Stormsvale presses i løbet af d. 20 oktober, via lavtryk fra Nordatlanten, ind i Nordsøen. Den sydvestlige vind leder en del af trækket ind i Skagerak og ned langs den svenske vestkyst, men hovedparten af fuglene trækker sandsynligvis ned langs den jyske vestkyst. Trækket registreres begge steder i løbet af d. 21. oktober. Ved Blåvand begynder trækket cirka 1 time efter morgengry og ebber ud først på eftermiddagen. D. 22 oktober tager vinden af og der iagttages ikke flere fugle.

Lille Stormsvale / Stormsvale

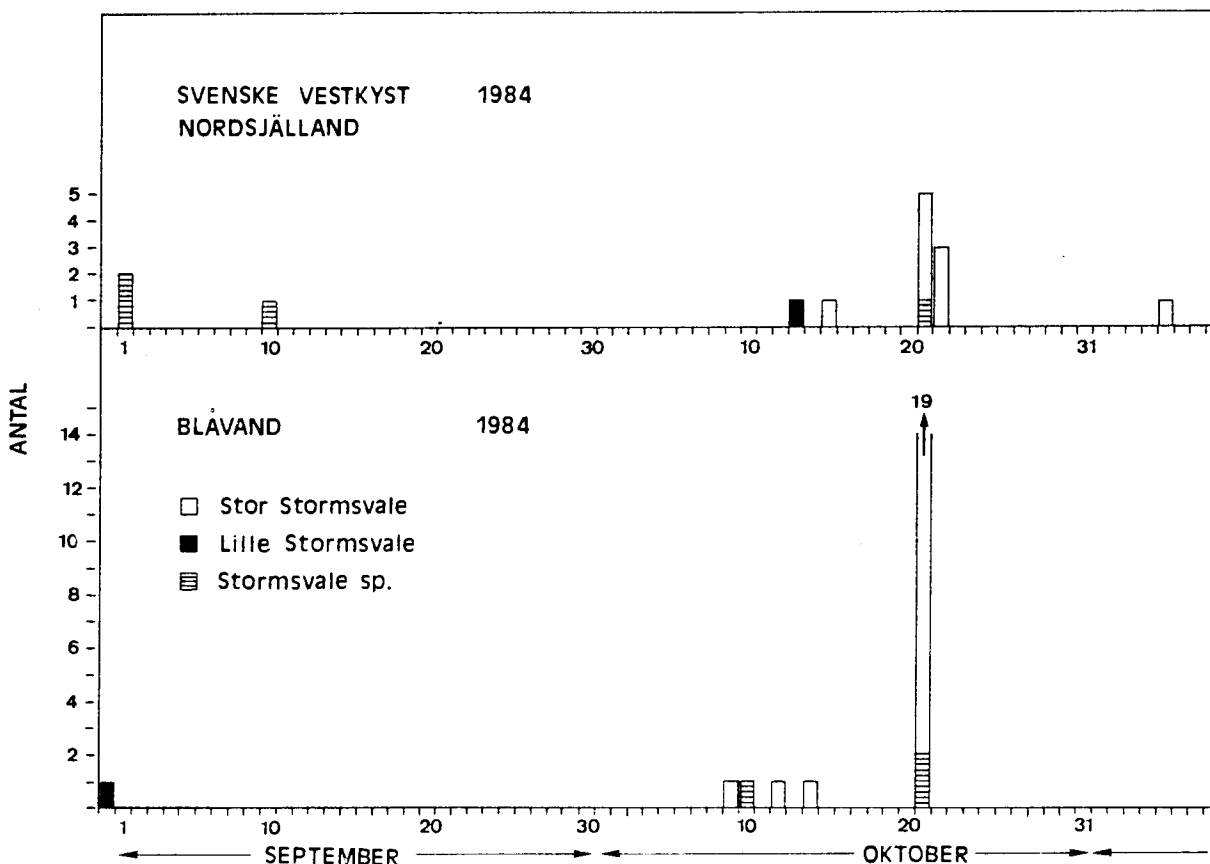
Hydrobates pelagicus

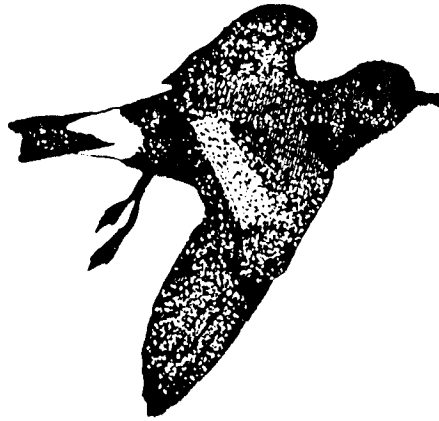
1 iagttagelse:

Nordsjælland

13. oktober 1 w Rørvig

Fuglen trak vest kl. 06.49. Vindforholdene var WNW 5-7 m/s.

Ubestemt Stormsvale / Stormsvala sp.

3 iagttagelser af 4 fugle med følgende fordeling:

Nordsjælland

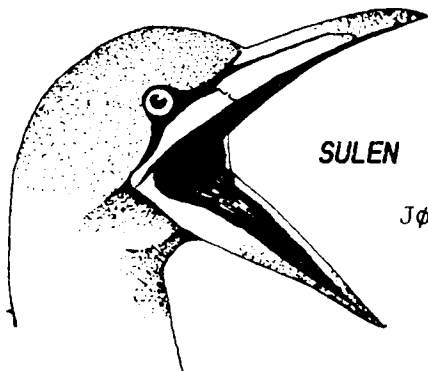
01. september 2 w Rørvig

Svenske Vestkyst

09. september 1 s Skallen
21. oktober 1 s Hønø

September-iagttagelserne fra Rørvig og Skallen tyder tidsmæssigt på Lille Stormsvale. Begyndelsen af september 1984 er præget af lavtryk og fronter, der fra vest forskydes indover Sydkandinavien.

Iagttagelsen fra Høne d. 21. oktober drejer sig sandsynligvis om en Stor Stormsvale. Læg mærke til, at dette får regnskabet til at gå op mellem de to lokaliteter Skallen og Hønø med 3 iagttagelser på hver lokalitet d. 21. oktober. Det er dog nødvendigt med træktidspunkter for at underbygge denne teori om dobbeltregistreringer.

SULEN *SULA BASSANA* I KATTEGAT 1984

Jørgen Hulbæk Christiansen

Januar 1984 indledtes af blæsende vestenvindsdomineret vejr, hvilket bevirkede en række vinteriagttagelser (ialt 12). Forårsobservationer blev gjort mellem 22/4 og 30/6 med ca. 30 fugle ialt.

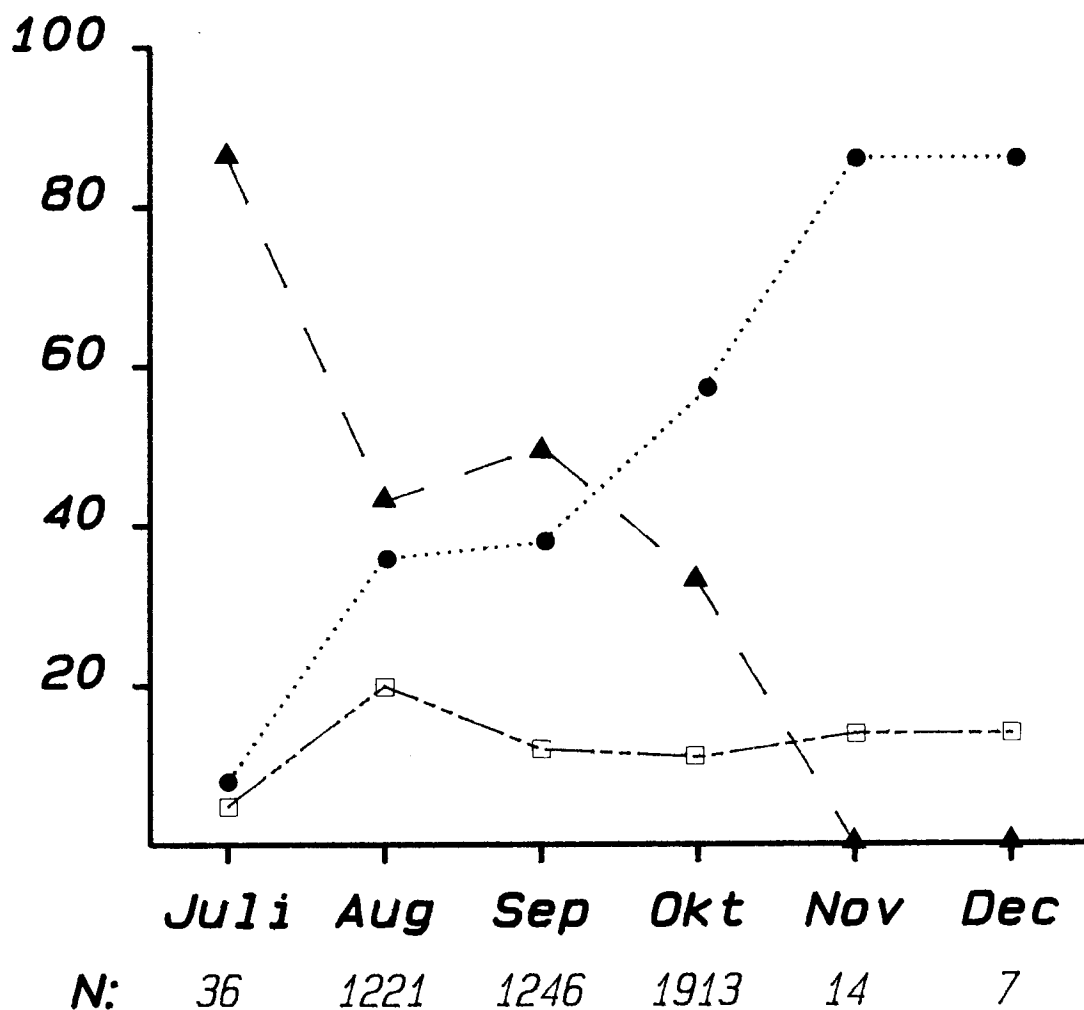
Efteråret fik en noget overraskende indledning. Vi har tidligere forbundet større trækbevægelser af suler med kraftige stormlavtryk specielt i oktober, så de fleste observatører, som var ude i det for havfugleobservatører "stille vejr" i dagene 31/8 - 2/9, har nok pudset occularerne en ekstra gang, da sulerne bare vældte forbi i én strøm. På en række af de bedst kendte lokaliteter blev der sat nye dagsrekorder og samtidigt var det kraftige træk stærkt medvirkende til de rekordstore årstotaler overalt (se appendix). En optræden i den størrelses orden er aldrig tidligere set i Kattegat.

Flere fugle kom på afveje. F. eks. blev arten også set ved Falsterbo, Stevns og fra Præstø Fed i Fakse Bugt i første del af September. En egentlig indlandsobservation foreligger fra Arre Sø i Nordsjælland, hvor en juvenil fugl blev set pudse fjerdragten ihærdigt d. 1/9.

Umiddelbart kan denne masseforekomst virke uforklarlig, hvis man alene tager vejrforholdene i betragtning. Det virker mest nærliggende at tro at en rigelig tilgange af artens fødeemner har bevirket at en mængde fugle allerede fandtes "på plads" i nærheden af (eller i ?) "vort område". Hvilket til en hvis grad bekræftes af det faktum at der i sensommeren blev landet virkeligt store mængder af sild og makrel i Skagen. Med andre ord det kunne jo tænkes at det ikke kun var Fiskerne, der oplevede et sandt sildeeventyr i sensommeren 1984.

Når man kikker nærmere på tallene fra dagene 31/8 - 2/9 er det mest intrressante nok de store tal fra Nordvestlige Kattegat, et område som vi ikke tidligere har modtaget materiale fra. Her er fuglene langt-overvejende nordorienterede (kun 0.5% af årets totaler ved Stensnæs og Voerså trak mod S). Det ser altså ud som at en stor del af de fugle der ses trække S langs den Svenske vestkyst forlader Kattegat via Nordjyllands østkyst, og at det kun er en mindre del der når bunden af Kattegat. Her havde det været spændende med noget materiale fra Fornæs og Skagen, men det foreligger dessværre ikke.

Dessværre er materialet vedrørende både døgnrytme og aldersfordeling ikke så ensartet som man kunne ønske. Jeg har alligevel valgt at præsentere det samlede materiale om aldersfordeling i figurform (se figur 1). Mønstret er det samme som vist i figur 2 i HiK 1983 (s. 23), med dominans af immature fugle i juli, august og sept., hvorefter de adulte tager over fra oktober.

Figur 1: Aldersfordeling i % pr. måned af ialt 4437 aldersbestemte suler i Kattegat 1984. Ad. (5K+)= ● , Imm. (2-4K)=▲ , Juv. (1K)=□ .

Appendix. Observationer av suler i Kattegat 1984. Jan - Juli og Nov - Dec samtlige observationer. Aug - Okt dage med minst 5 fugle pr lokal.

	Jan	1	2	4	14	15	April	22	30	Maj	6	7	9	27
Hållö														1
Hönö		1	3		1									
Getterön								1			2			
Tyludden											1			
Kullen			3	1										
Gilleleje						1								
Rørvig			2											
Voerså												1	2	
Stensnæs								2			1			

	Juni	13	23	24	27	28	29	30	Juli	12	13	16	21	22	28	29	31
Busör														2			
Kullen													11	5		1	
Gilleleje														2	1	2	
Rørvig													1	4		1	
Gniben															1		
Voerså	2		6	4	2				2	1	3			3			1
Stensnæs		1					2	3							1	4	

	August	28	29	30	31	Tot	September	1	2	3	5	6	8	11	12	13
Sotenäset				16	2500	2516		16								
Hällö						2			50	6						
Hönö				80	1300	1380		40						37	55	1
Getterön	66	80	756	780	1682		100								10	
Glommen							35									
Busör				5		5	24									
Skallen					2	2										
Hovs Hallar							11									
Kullen			38	685	723		26	5							12	
Gilleleje				745	746		52								20	1
Tislvildeleje				350	350		4									
Rørvig							356	74							11	3
Gniben							25	30								
Samsø							7									
Røsnæs						1	5									
Voerså		62	25	627	763		85			19	5	17			5	5
Stensnæs						10	542	368								

Sept (forts.)	14	15	16	Tot	Oktober	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Sotenäset				16						70			30			
Hällö	20			77		17	5							30		
Hönö				135		60	7	50	110	250	30	10	50			
Ringhals											10					
Getterön				112		19		6	17	150	190	10	50			
Glommen				35					6	22	91		309			
Busör				24						20		5				
Skallen						6			8		210		52			
Tyludden											79		9			
Grøtvik				1						5	58		9			
Laxvik													10			
Hovs Hallar				11												
Hallands Väderö												10				
Torekov				2							85		14			
Skälderviken				16							5		70			
Kullen				46		11	12	11	8	5	127	39	100	37	4	5
Gilleleje				80		4	5	2	6	57	87	82	103	34		9
Liseleje				1							3			2		
Tislvildeleje				4							10		10			
Spodsbjerg				2									64			
Rørvig				447		1					53	12	253	82		
Gniben				59												
Samsø				7												
Røsnæs				5										6		
Voerså	9	23	186			12	16	4	77	5			16			
Stensnæs		40	955						12			78		6	68	38
V. Nyland/Læsø													12	4	11	1

Okt (forts.)	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	Tot
Sotenäset		5								150	50		305
Hållö									22			12	87
Hönö		31	18	100					3				721
Ringhals													10
Getterön		5	45	35			2			10	1		540
Glommen			31							22			481
Busör							2						27
Skallen			2	10						1			289
Tyludden													88
Grötvik				3	3		1						79
Laxvik				1									11
Hallands Väderö													10
Torekov				10									109
Skälderviken				6									81
Kullen	1	3	4	17	2	12	16	1		6	1		422
Gilleleje			7	8			6			1			359
Liseleje													5
Tislvildeleje													22
Spodsbjerg													64
Rørvig		6	9	4	4	3	2			3	3		435
Røsnæs													6
Voerså						4							135
Stensnæs	19	46	5		13						11		296
V.Nyland/Læsø													28

	November	2	4	10	24	25	26	28	29	December	7	8	9	10	17	22
Sotenäset																1
Hållö				1												
Hönö						1	15					1	2		1	1
Getterön						2		1	3							
Busör						1	1									1
Kullen														1		
Gilleleje							1					1	1			
Voerså		3			1											
Stensnæs			1													

Efterårsttotaler:

Sotenäset	2838	Skälderviken	90
Hållö	167	Kullen	1209
Hönö	2256	N.Öresund	6
Ringhals	10	Gilleleje	1193
Getterön	2340	Liseleje	6
Rödskär	1	Tislvildeleje	376
Träslövsläge	2	Spodsbjerg	66
Glommen	516	Rørvig	888
Busör	61	Sonnerup Skov	2
Skallen	291	Gniben	60
Tyludden	88	Røsnæs	12
Grötvik	80	Samsø	7
Laxvik	11	Voerså	1098
Hovs Hallar	11	Stensnæs	1267
Hallands Väderö	10	V.Nyland/Læsø	28
Torekov	110	Storedal/Læsø	4

LABBAR STERCORARIDAE I KATTEGATT 1984

Mikael Hake

Årets skörd av sträckande labbar i Kattegatt får tyvärr redovisas utan material från Skagen, som annars brukar vara den i särklass bästa lokalen vad gäller samtliga fyra labbarter. Jämför man övriga lokaler med de två föregående åren finner man att det 1984 observerades fler vanliga labbar än normalt, medan det var mer normala summor för de andra arterna. Antalet storlabbar är dock även i år högt, men siffran kan inte jämföras med rekordåret 1983.

Bredstjärtad labb Stercorarius pomarinus

Tabell 1. Månadsvis fördelning av antalet observerade bredstjärtade labbar i Kattegatt 1984.

	Jun	Aug	Sep	Okt	Nov	Summa
Sotenäset		3				3
Hönö		2	1	2		5
Getterön			1	2		3
Glommen				3		3
Södra Halland			1	4	2	7
Kullen		1		2		3
Övriga NW-Skåne	2			18	2	22
Gilleleje			3	3		6
Rørvig				2		2
Voerså		1	1			2
Stensnæs			2			2

Detta innebär att totalsumman blir 58 ex, vilket är en något mer normal siffra än 1983, då hela 123 ex sågs.

Märkligt nog har även i år rapporter avseende vårfynd uteblivit. Arten kan ju annars påträffas även under nordsträcket och då oftast i maj. Höstens sträcktopp infaller som vanligt under senare delen av oktober, men beakta även att några fynd gjordes i juni och augusti, vilket är ganska ovanligt. Än mer anmärkningsvärd är den flock på hela 16 individer, som sträckte mot väster förbi Båstad i nordvästra Skåne den 22 okt. Denna flock, i vilken minst 4 ex skall ha varit adulta fåglar, bidrar i allra högsta grad till att årssumman blir såpass hög som den blir. Iakttagelsen torde, om den godkänns av svenska RK, gälla en av de största flockarna av bredstjärtad labb som observerats i Sverige. Tilläggas bör även att en juvenil fågel hittades död, ilandfluten på Nidingen 26 feb.

Då samtliga individer ej är bestämda till fas och ålder, är materialet alltför litet för att ytterligare analyser skall vara meningsfulla.

Labb Stercorarius parasiticus

Arsumman för labb blev som sagt hög. Även i år gjordes tre januari-fynd, vilket får betraktas som anmärkningsvärt, speciellt med tanke på att inga fynd gjordes i december 1983. Arten kan tydligen uppträda sporadiskt under vintern, trots att vinterkvarteren ligger långt söderöver. Fynd under senvintern och tidiga våren är däremot mycket ovanliga. Första vårobservationen gjordes dock ovanligt tidigt, redan 11 april, då 1 ex sträckte mot söder förbi Getterön. I övrigt se tabell 2.

Tabell 2. Månadsvis fördelning av antalet observerade labbar i Kattegatt 1984.

	Jan	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Summa
Sotenäset						11	1			12
Hönö		5				22	5	6		38
Nidingen			2	1	1	6	8			18
Getterön		1	14			8	3	17		43
Glommen		2					1	2		5
Södra Halland	1	1	6			2	10	45	5	70
Kullen					1	6	2	8		17
Övriga NW-Skåne							4	8		12
Gilleleje	1						5	2		8
Tislvildeleje						1	1	1		3
Liseleje								2		2
Rørvig			1		1	2	51	3		58
Gniben				1			8			9
Voerså	1	8	1	3	2	24	53	1		93
Stensnæs		1	8	1	9	104	17	6		146

Under hösten kan man urskilja två sträcktoppar, dels en i månadsskiftet augusti/september och dels en runt 20 oktober. Den första toppen är mest markerad, med dagssummor som t.ex. 96 ex mot söder vid Stensnæs 25/8 och 44 ex mot norr vid Voerså 1/9. Den andra toppen är något mindre. Tvåtöppigheten beror på att de adulta fåglarna sträcker tidigare än de juvenila, något som går igen hos samtliga arter (se t.ex. storlabb nedan).

Fjälllabb Stercorarius longicaudus

I samband med de hårda västvindarna i månadsskiftet augusti/september gjordes 6 observationer enligt följande: 1 juv Hönö 30/8, 1 juv Getterön 30/8, 1 ad Hönö 31/8, 1 juv Kullen 31/8 och 1/9, 1 subad Sotenäset 1/9 samt 1 juv rastande innanför Glommen 2/9.

Senare under hösten gjordes följande fynd: 1 ad Lerberget, Öresund 7/10, 1 juv Svanshall, Skälderviken 14/10, 1 ad Laxvik, S Halland 19/10, 1 subad Kullen 22/10 samt 1 subad Busör 25/11.

Detta innebär sammanlagt 11 observationer, vilket får betraktas som en bra siffra med tanke på att uppgifter från Skagen, där de flesta fjällabbar annars ses, saknas. Samtliga fynd gjordes på svenska sidan, vilket bör noteras. Då inget utav fynden är behandlat av svenska RK, bör påpekas att vissa oegentligheter i materialet kan förekomma.

Storlabb Stercorarius skua

Tabell 3. Månadsvis fördelning av antalet observerade storlabbar i Kattegatt 1984.

	Jan	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Summa
Sotenäset				9		3			12
Hönö				31	1	5		1	38
Nidingen			1	8	1				10
Getterön	1			1	4	10			16
Glommen						2			2
Södra Halland			3			3			6
Kullen			1	13	6	5			25
Gilleleje			2	2	2				6
Rørvig					2	6			8
Gniben					1				1
Voerså		2		20	1				23
Stensnæs			1	1	14	9			25

Sammanlagt innebär detta en totalsumma för storlabb på 172 ex. Denna får anses som mycket hög, om dock klart lägre än rekordåret 1983, då hela 261 ex observerades. För ovanlighetens skull observerades flest storlabbar mycket tidigt på hösten. Under lågtryckspassagen precis i månadsskiftet augusti/september noterades den 31/8 inte mindre än 79 ex på sex olika lokaler i Kattegatt. Flest sågs vid Hönö, där hela 27 ex passerade mot söder under dagen, samt vid Voerså, där 19 individer sågs sträcka mot norr.

Normalt brukar sträcktoppen för storlabb infalla i oktober, men i år sågs hela 70% av alla storlabbar före 5/9. Detta kan eventuellt bero på att perioder med hårda västvindar är förhållandevis ovanliga så tidigt på hösten och att man därför kanske missar stora delar av en tidig sträcktopp, som i huvudsak torde bestå av adulta fåglar (jfr vanlig labb).

Obestämd labb Stercorarius sp

Tabell 4. Månadsvis fördelning av antalet observerade obestämda labbar i Kattegatt 1984.

	Jan	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Summa
Sotenäset				1			1
Hönö	1	1	1	2		2	7
Nidingen			1	2			3
Getterön		4	5	19	1		29
Södra Halland				17	2		19
Kullen		4	8	13			25
Övriga NW-Skåne			1				1
Gilleleje			16	2			18
Rørvig		1	6	1		1	9
Voerså			1				1

De flesta obestämda labbar observerades under den blåsiga perioden runt 20/10 och gällde som vanligt antingen labb eller bredstjärtad labb.

Artfördelning

Totalt rapporterades observationer av 890 labbar i Kattegatt 1984. Av dessa bestämdes 777 till art, vilka fördelade sig i procent enligt tabell 5.

Tabell 5. Artfördelning av samtliga observerade och till art bestämda labbar i Kattegatt 1982 - 1984.

	1982		1983		1984	
	antal	%	antal	%	antal	%
Labb	602	66	783	56	534	69
Bredstjärtad labb	221	24	168	13	58	7
Storlabb	61	7	393	30	172	22
Fjälllabbb	24	3	19	1	12	2

Artfördelningen 1984 påminner helt klart mer om 1983 än 1982, dvs andelen storlabbar är klart större än andelen bredstjärtade labbar. Som nämnts är andelen vanliga labbar ovanligt stor.

MÅSAR / MÅGER (Laridae) I KATTEGATT 1984

Bertil Oldén

Tretåig mås / Ride (Rissa tridactyla)

Med en årssumma på drygt 55.000 sträckande exemplar (35 lokaler) uppträdde tretåiga måsen åter i normalt antal i Kattegatt efter förra årets rekordnotering (1978-1982: 47.000-86.000; 1983:140.000). Den högsta dagssumman under året, tämligen blygsamma 5.000 ex, noterades vid Hönö redan den 14 jan (se Appendix A). I skiftet aug - sept, då rekordsiffror för havssula noterades lite varstans i Kattegatt, inräknades totalt endast ett 100-tal tretåiga måsar. Samtidigt (den 1 sept) noterade man vid Hanstholm på Jyllands västkust hela 20.000 sydväststräckande måsar. Majoriteten av dessa fåglar (90 % !) betecknades som juvenila. Denna bild stämmer ganska bra med tidigare års erfarenheter: Trots att det uppenbarligen finns stora mängder tretåiga måsar i angränsande vatten noteras aldrig höga sträcksiffror i Kattegatt så tidigt på höstsäsongen. Flera gånger tidigare har det också hänt att man vid Skagen på Jyllands nordspets i början - mitten av sept registrerat ett betydande sträck av tretåiga måsar som nästan helt undgått observatörer längs svenska västkusten och i södra Kattegatt (se t ex HiK 1982). Det är nog också "helt i sin ordning" att det framförallt är unga tretåiga måsar som sträcker vid denna tid på året (HiK 1982). I okt - nov, normalt den bästa tiden för tretåig mås i Kattegatt, inräknades som mest 1.500 ex (Getterön 21 okt).

Dvärgmås / Dvaergmåge (Larus minutus)

Totalt gjordes mer än 600 observationer av dvärgmås i Kattegatt 1984. Detta är många gånger fler än t ex 1983 (150 obs), som tidigare betecknades som ett rekordår. Majoriteten av årets observationer härrör från mellersta och norra delarna av Kattegatt. Speciellt höga dagssummor noterades den 21 okt vid Hönö (42 ex mot S) och Getterön (36 ex mot S). Det är intressant att notera från denna dag hur antalet sträckande måsar längs svenska västkusten minskar från norr till söder, se Appendix B. Ytterligare en hög dagssumma föreligger: 67 ex mot N vid Stensnaes och Voerså den 10 nov.

Tärnmås / Sabinemåge (Larus sabini)

Totalt föreligger 4 observationer av tärnmås i Kattegatt 1984: 1 juv Grötvik 1.9 och 12.9, 1 ad rastande Båstad 12.9 och 1 juv sträckande Kullen 12.10.

Appendix A. Observationer av Tretåig mås / Ride (Rissa tridactyla) i Kattegatt 1983.

Dagar med minst 50 ex vid någon lokal. Siffra utan markering anger sträck i den för lokalen dominerande riktningen, minustecken markerar sträck i motsatt riktning, "R" betyder rastande fåglar och "osp" att närmare uppgifter saknas. Dominerande sträckriktning vid respektive lokal är markerad inom parentes.

	januari											
	1	2	3	4	5	6	9	13	14	15	17	20
Hönö(S)	1000		500						5000			
Getterön(S)								100				
Varbergs hamn(S)											15osp	
Subbe fyr(S)											250	
Skallen(S)										100osp		
Grötvik(S)										60osp		
Påarp(S)										50osp		
Laxvik(S)										150osp		
Rönnen(W)				1	4	4				50		
Svanshall(W)		4	2			6				50		
Arild(W)		5								35		
Kullen(SW)	300	600	89	600		700			250	110		
Vattenmöllan(S)										86		
Gilleleje(W)	527		756		2000				33	250	400	50
Rörvig(W)	219,11R	216	45	322		14				413		
Dybesö(W)										84		
Voerså(N)			8				800					
Stensnäs(N)			4	28								

	januari		augusti		september			oktober				
	21	22	23	30	31	1	10	11	7	8	9	10
Hällö(S)										40		
Sotenäset(S)					50							
Hönö(S)					150	100		55	700	7	350	350
Nidingen(S)					41osp ⁺							
Getterön(S)					35	2		1	50		55	60
Varbergs hamn(S)	2osp											
Subbe fyr(S)	1											
Träslövsläge(S)										14		
Rödskär(S)										20	9	
Hovs Hallar(W)							3osp					
Rönnen(W)							1osp					
Svanshall(W)			4osp									
Arild(W)			4osp									
Kullen(SW)					9	13			280	153	126	54
Gilleleje(W)	115R								328			17
Rörvig(W)						13			29-1			
Voerså(N)			270	5	61		-71			2		
Stensnäs(N)	99	1680										

⁺ summa 30 och 31 aug

	oktober									
	11	12	13	14	15	16	19	20	21	22
Sotenäset (S)	80						100			
Hönö (S)	550						500	300	1200	
Nidingen (S)	400osp	100osp								
Getterön (S)	15	90		35			115	140	1500	
Skallen (S)		100					120	50	500	
Tyludden (S)									200	
Grötvik (S)		60osp								50osp
Laxvik (S)								100osp	300osp	
Hovs Hallar (W)			4osp							
Torekov (SW)		82-16, 1R	2-7, 1R	6-2	1R				239, 14R	1R
Kullen (SW)	1	628	32	280	113	25	89	33	579	672
Gilleleje (W)				433	258			28	109	
Tisvildeleje (W)		58		1						
Spodsbjerg (W)				91					10	
Rörvig (W)		408	41	299	218		10	52	36	74
Stensnäs (N)			-248				1			
Vr. Nyland (?)				49S		250S				

	oktober					november					december		
	24	26	27	28	31	4	5	10	11	24	25	29	6
Sotenäset (S)			500	500									
Hönö (S)					50				2		500	500	
Nidingen (S)					200osp								
Getterön (S)			300			6					60	7	
Rödskär (S)							350						
Glommen (S)			500										
Busör (S)	75	120		340	200	170			132				82
Skallen (S)			250										
Grötvik (S)	50osp		50osp	455osp									
Laxvik (S)				170osp									
Torekov (SW)	1R												
Kullen (SW)	267	217	365	170	600	3		1	3		10		
Gilleleje (W)										63	11		
Rörvig (W)	7		1							2	5		
Voerså (N)								210					
Stensnäs (N)	280			477									

	december											
	7	8	9	10	11	12	14	15	16	19	21	23
Sotenäset (S)		200										
Hönö (S)	1000	500	100							55		50
Getterön (S)		-200	-500									
Busör (S)	68	100	-335					-65				-2000
Torekov (SW)	21	17	186-19					222				67
Hallands V-ö (SW)			505osp									
Kullen (SW)	150	1750osp	1000osp	300osp	60-270	50osp						
Gilleleje (W)			1471osp									
Spodsbjerg (W)			100									
Rörvig (W)			480		160							
Voerså (N)					21			130	1060			

	september		oktober								
	23	25	2	7	8	9	10	11	12	14	15
Hönö (S)						4(j)		5		1(a)	
Getterön (S)								2(1K)	2(1K)	2	
Glommen (S)	3								2		
Busör-Skallen (S)				losp(j)					3		
Kullen (SW)			1(j)		3(a+2j)	1(j)	1(j)			10(j)	4(j)
Gilleleje (W)							1				1(1K)
Rörvig (W)											3(1K)
Stensnaes (N)											
Voerså (N)		1R(a)									

	oktober							
	19	20	21	22	24	27	28	31
Hönö (S)	1(j)	1(a)	42(14a+28j)					
Getterön (S)		3(2a+j)	36(13a+3 2K+20 1K)			3(2a+1K)		
Glommen (S)			21(11a+10j)	1(j)		4(a+3j)		
Busör-Skallen (S)	4(a+3j)	2(a+j)	14(5a+3j+6)		7(2a+5j)		3(j)	1(j)
Kullen (SW)	1(a)	7(3a+4j)		1(a)		2(j)	1	
Gilleleje (W)		1(1K)						
Rörvig (W)			-1(1K)	1(a)				
Stensnaes (N)								
Voerså (N)								

	november				december					
	4	10	11	25	7	8	9	10	12	19
Hönö (S)				1(j)	2(j+a)	-1(j)	1(a)			3(a)
Getterön (S)	3(a+1K+1K)									
Glommen (S)										
Busör-Skallen (S)	10(a+9j)		1 6(3a+3j)						losp(j)	
Kullen (SW)					2(a)		2(j)	1(j)		
Gilleleje (W)							1(1K)			
Rörvig (W)										
Stensnaes (N)										
Voerså (N)				67(17a+37 2K+13) ⁺						

⁺ Stensnaes + Voerså

ALKOR ALCIDAE I KATTEGATT 1984

Stig Rosén

Hösten 1984 uppträdde alkorna talrikt i Kattegatt, liksom övriga havsfåglar. Flertalet sågs under oktober men ända in i december noterades höga dagssummor. Liksom föregående år sågs många alkor i januari, vilket är ovanligt.

Tabell 1. Antal observerade alkor vid olika lokaler i januari, under några utvalda dagar samt totalt. Minustecken anger att fåglarna sträckt åt "fel" håll, dvs mot den dominerade sträckriktningen på respektive lokal.

	Januari	7/10	9/10	12/10	21/10	9/12	Totalt
Hönö	7750	2300	300		2000	50	19 860
Getterön	1000	500	1800	1200	2100		12 070
Glommen	1100				4200		6 530
Busör						240-80	5 160
Skallen	77	300	400	1150	2000		5 480
Grötvik		-314	-174	-1267	-520		5 980
Kullen	1058	229	378	883	942	3500	15 640
Gilleleje	96	136			435	2481	4 460
Rørvig	741	81			272	461	4 220
Summa	11820	3860	3050	5100	12470	6810	

Sillgrisslan Uria aalge dominerade som vanligt över tordmulen Alca torda, med 70-90% av de observerade alkorna under oktober. Under november och december var andelen tordmular däremot större än normalt.

Tabell 2. Fördelningen mellan sillgrissla och tordmule, antal och i procent.

Lokal	Datum	Sillgrissla	Tordmule	% Sillgrissla
Kullen	12/10	259	45	85
Rørvig	12/10	169	9	95
Getterön	20/10	500	50	91
Gilleleje	21/10	77	85	48
Grötvik	22/10	1800	70	96
Kullen	22/10	272	101	73
Rørvig	22/10	8	33	20
Kullen	27/10	133	70	66
Busör	11/11	15	380	4
Getterön	25/11	132	32	80
Grötvik	25/11	40	114	26
Getterön	16/12	10	450	2

Tabell 3, forts.

	Dec	7	8	9	10	11	13	14	15	16	17	19	23	Totalt
Sotenäset			2											16
Hällö											10			17
Hönö		32	46	14	7							3		207
Nidingen														1
Bua				2-4										8
Getterön		-11		6					-8	16-50		6-3+3R		192
Rödskär		7				2	7	2	3				1	111
Utterås														1
Glommen														8
Skallen														3
Busör		1		30				9-3		7R		5	1R	70
Grötvik				-2										2
Halmstad													1R	2
Laxvik									-1					3
Torekov								1						1
H. Väderö				81-1+5R										88
Kullen		1	6	30	11	1							2	65
Gilleleje				76										83
Rørvig				25		2								27
Stensnæs														2
Voerså														3

Lunnefågel (Fratercula arctica)

Observationerna av lunnefågel har ökat de senaste åren. 1984 sågs 82 ex, den övervägande delen längs svenska västkusten. Följande observationer har rapporterats:

1 ex Hönö 1/1, 1 ad mot S Nidingen 30/4, 1 ad mot S Nidingen 14/6, 1 ad och 2 juv mot S Hönö 7/10, 1 ex mot S 8/10, 2 ad och 4 juv mot S Hönö 9/10, 2 ex Rödskär 9/10, 5 juv mot S Hönö 10/10, 3 ex mot S och 2 mot N Getterön 10/10, 4 ex mot W Grötvik 10/10, 1 ex mot S Kullen 10/10, 3 ex mot S Hönö 11/10, 2 juv mot S Getterön 11/10, 1 ex mot S Hönö 12/10, 2 juv mot S Getterön 12/10, 1 juv mot S Glommen 12/10, 1 ex mot S Skallen 12/10, 4 juv mot S Kullen 12/10, 1 ad mot W Rørvig 12/10, 1 ex Getterön 13/10, 1 juv R Kullen 14/10, 1 ad mot W Rørvig 14/10, 1 juv mot S Kullen 15/10, 6 ex mot W Gilleleje 15/10, 1 ad mot NW Rørvig 15/10, 1 ex R Rørvig 18/10, 2 ex mot S Hönö 21/10, 3 juv mot S Getterön 21/10, 1 ex mot N Laxvik 21/10, 6 ex mot W Gilleleje 21/10, 2 ex mot W Rørvig 22/10, 1 ex mot N Laxvik 27/10, 1 juv R Skälderviken 1/11, 1 ex mot N Laxvik 3/11, 1 ad och 2 juv mot S Rödskär 5/11, 1 ex Skallen 5/11, 3 ex mot S Hönö 9/12 och 1 R Halmstads hamn 18/12.

OSLOFJORDEN 1983-84

Gunnar Numme og Håkon Skjauff

Introduksjon/historikk

En ikke uvesentlig ornitologisk aktivitet har funnet sted i ytre Oslofjord gjennom de ca. 20 siste år. Aktiviteten har i perioden særlig vært knyttet til fuglestasjonene (regnet fra vest mot øst) Jomfruland, Mølen, Store Færder og Akerøya, og virksomheten har primært konsentrert seg omkring ringmerking og trekkteLLinger av til dels store mengder fugl vår og høst.

Etter alt å dømme vil denne form for ornitologisk feltarbeide også dominere virksomheten i de kommende år. Imidlertid har man også etter hvert avdekket ikke uvesentlige bevegelser av s.k. havsfugl i området, og arbeidet med slike registreringer har særlig de siste år økt i omfang. Enda har man på langt nær kunnet danne seg et til hundre prosent homogent bilde av reelle kvantiteter (totalt sett) og bevegelsesmønstre ut over de mer lokale forekomster. Vi ser det derfor som et positivt trekk at 'Prosjekt havsfugl' nå kan koordinere studiene av havsfugl i bl.a. hele området Skagerak/Kattegat for derved og skape en økt forståelse av hva som egentlig rører seg i regionen.

Det hører også innledningsvis med til historien at man i de senere år har oppdaget svære mengder rastende alkefugl (Alcidae) i Oslofjordens aller innerste farvann, og at alkefugltrafikken til og fra disse farvannene på en glimrende måte lar seg registrere i en innsnevret sone rundt midtre Oslofjord.

På denne bakgrunn vil vårt undersøkelsesområde omfatte følgende avsnitt av Oslofjorden:

INDRE OSLOFJORD

MIDTRE OSLOFJORD..... (Horten + Jeløya)

YTRE OSLOFJORD (Hvaler m/ bl.a. Akerøya orn. stasjon)
(Store Færder orn. stasjon)
(Mølen orn stasjon)
(Jomfruland orn. stasjon)

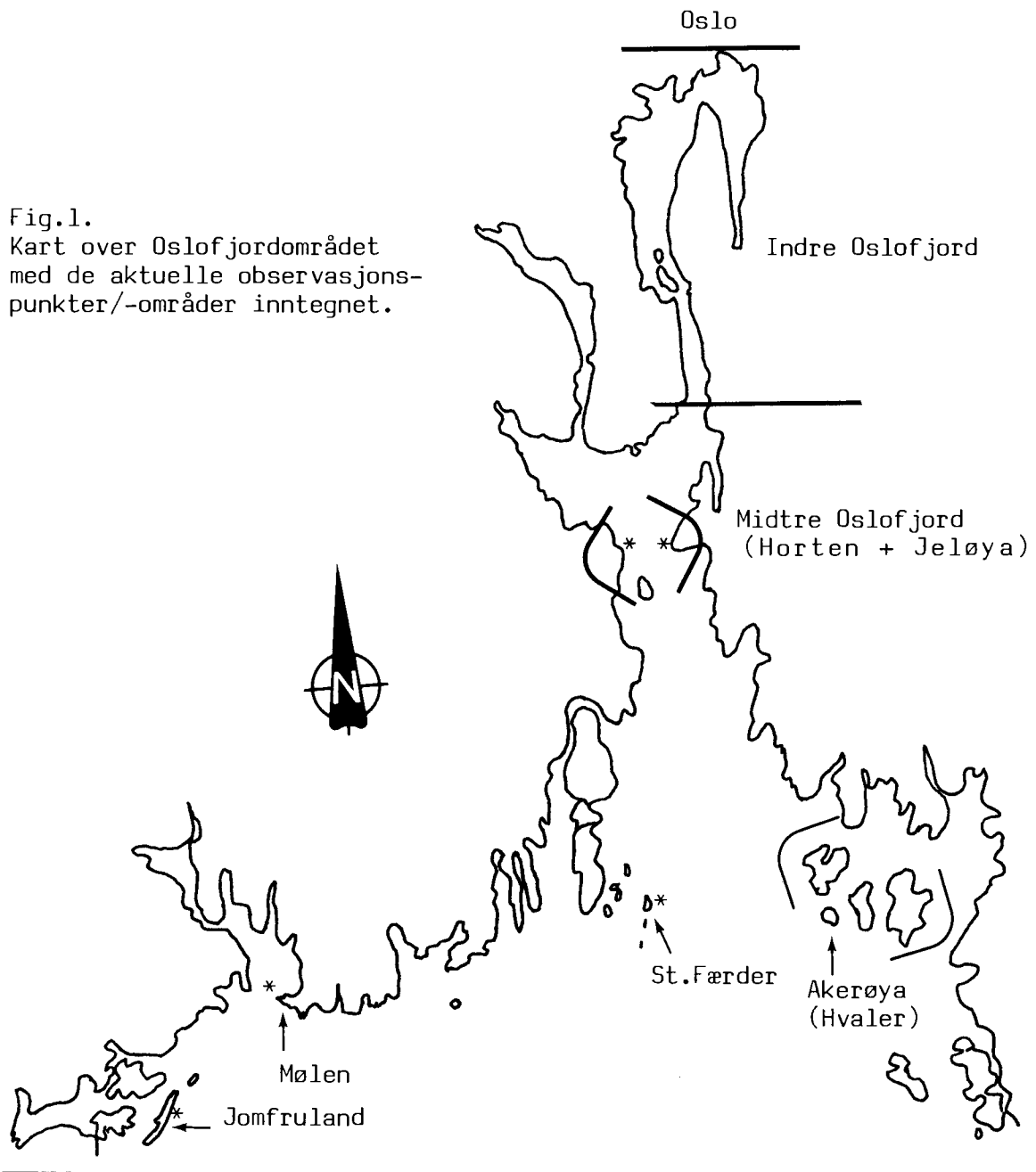
(jfr. også fig.1)

Metodikk

Ingen standardiserte rutiner m.h.t. innsamling av havsfuglmateriale er enda innført i Oslofjordområdet, og stort sett er det de eksisterende stasjonsrutiner/-metoder som har vært lagt til grunn for innsamlingen av data. I løpet av kort tid vil man derfor legge stor vekt på og få til et ens observasjons- og innrapporterings-system for hele Oslofjordregionen; dette ikke minst også for å lette den påfølgende bearbeiding av stoffet.

I denne sammenheng skal også bemerkes at speiding etter havsfugl i hovedsak utføres på dager med sterk vind. Andre dager (tross alt

Fig.1.
Kart over Oslofjordområdet
med de aktuelle observasjons-
punkter/-områder inntegnet.

de fleste i.l.a. året) diskrimineres denne oppgaven til fordel for andre gjøremål (f,eks. ringmerking v/ stasjonene).

I forbindelse med øvrige trekkfuglstudier innsamles i Mølen regi meteorologiske data fra så vel ytre som indre Oslofjord (hhv. fra Langøytangen og Fornebu).

Bemanning

Dessverre er bemanningsgraden ved de ulike stasjoner og observasjonspunkter svært varierende. Dette gjelder også fuglestasjonene i ytre Oslofjord der særlig Akerøya (Hvaler) og Store Færder har opplevd bemanningsvansker de siste årene. Imidlertid har både Jomfruland og Mølen hatt daglig bemanning gjennom hele høstsesongen de senere år (samt nær 100% om våren), og det er derfor i første rekke mellom disse to fuglestasjonene at man kan foreta direkte sammenligninger i materialet (i særlig grad aktuelt for 1984 års vedkommende).

Resultater 1984 (83)

Nedenfor omtales i summarisk form samtlige registrerte havsfuglarter fra både 1983 og -84. For mer sjeldent forekommende arter omtales hvert enkelt funn (også fra 1983), mens mer regulært opptredende arter behandles i tabell-/diagramform (normalt med tot.ant. for -83 som sammenligningsgrunnlag). - I forbindelse med denne presentasjonen er det viktig å poengtere at noe hensyn til dobbelttelling er tatt, og at materiale fra f.eks. Jomfruland og Mølen er direkte summert (jfr. f.eks. diagrammer).

Artsgjennomgangen i denne første rapporten fra Oslofjordområdet er i høyeste grad deskriptiv m.h.t. presentasjon av resultater - noen analytisk framstilling av materialet er inntil videre vanskelig p.g.a. ulike rutiner, ulik bemanningsgrad, etc..

Generelt kan 1984-sesongen kun betraktes som lite spennende i havsfuglsammenheng. Sammenlignet med 1983 opptrådte hele spekteret av havsfugl i et typisk beskjedent omfang - da med alkekongen (A. alle) som eneste hederlige unntak.

Vindforholdene gjennom hele høstsesongen var da også preget av overveiende rolige tilstander, og kun i korte seanser opplevde man pålandsvind av nevneverdig styrke.

Enkelte av de omtalte artene er muligens noe 'på siden' av hva man betrakter som havsfugl, men er likevel medtatt i denne første rapporten fra Oslofjorden.

Det er også viktig å poengtere at enkelte funn enda ikke er behandlet av noen raritetskomité (LRSK/NSKF).

HAVHEST (*Fulmarus glacialis*)

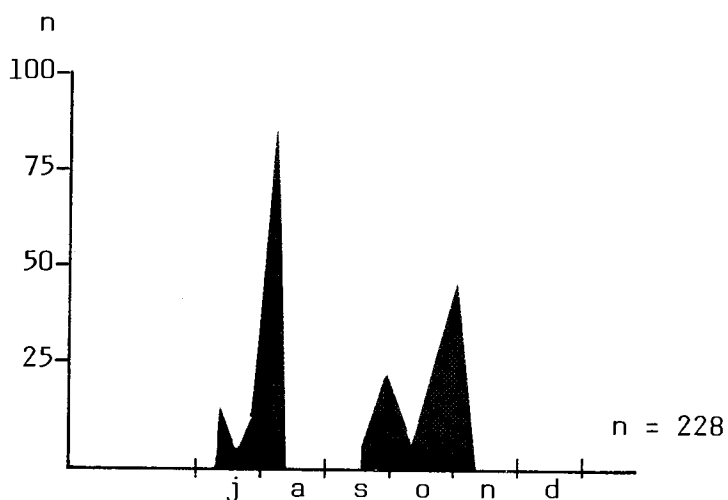

Fig.2.

Forekomsten av havhest i Oslofjordområdet høsten -84 (10-dagers perioder).
n = 228, herav 216 (94,7%) v/Jomfruland (!).

1983: ***** (n=3050)
1984: ** (n= 228)

GULNEBBLIRE (Calonectris diomedea)

Store Færder: Ingen reg. ind. i 84 (1983: 1 ind. 19.10.)

STORLIRE (Puffinus gravis)

Jomfruland: Ingen reg. ind. i 84 (1983: 1 ind. 06.11.)
 St. Færder: " " " " (1983: 1 ind. 19.10.)

GRÅLIRE (Puffinus griseus)

Jomfruland: Ingen reg. ind. i 84 (1983: 1 ind. 19.10., 1 ind. 20.10.)
 Mølen: " " " " (1983: 1 ind. 19.09., 2 ind. 16.10.)
 St. Færder: " " " " (1983: 2 ind. 05.10., 2 ind. 17.10., 6 ind. 19.10.)
 Hvaler: " " " " (1983: 1 ind. 15.08.)

1983: ***** (n=16)

1984: (n= 0)

HAVLIRE (Puffinus puffinus)

Jomfruland: Ingen reg. ind. i 84 (1983: 2 ind. 19.10., 2 ind. 23.10.)
 Mølen: " " " " (1983: 3 ind. 13.10., 1 ind. 15.10.)
 St. Færder: " " " " (1983: 1 ind. 20.09., 1 ind. 17.10., 2 ind. 19.10.)
 Hvaler: 1 ind. 11.08. (1983: 1 ind. 16.08.)

1983: ***** (n=13)

1984: * (n= 1)

(Puffinus sp.)

Jomfruland: 5 ind. 21.07.
 Mølen: 1 ind. 19.10.
 St. Færder: Ingen reg. ind. i 84 (1983: Tot. 4 ind.)
 M. Oslofj.: 1 ind. 05.05. (gulnebb-/storlire)

HAVSVALE (Hydrobates pelagicus)

Mølen: Ingen reg. ind. i 84 (1983: 2 ind. 16.10., 3 ind. 17.10.)

STORMSVALE (Oceanodroma leucorhoa)

Mølen: Ingen reg. ind. i 84 (1983: 8 ind. 16.10., 1 ind. 17.10.)
 M. Oslofj.: " " " " (1983: 1 ind. 15.10.)

(Hydrobatidae sp., havsvale/stormsvale)

Jomfruland: Ingen reg. ind. i 84 (1983: 1 ind. 20.10.)
 St. Færder: " " " " (1983: 1 ind. 17.10.)

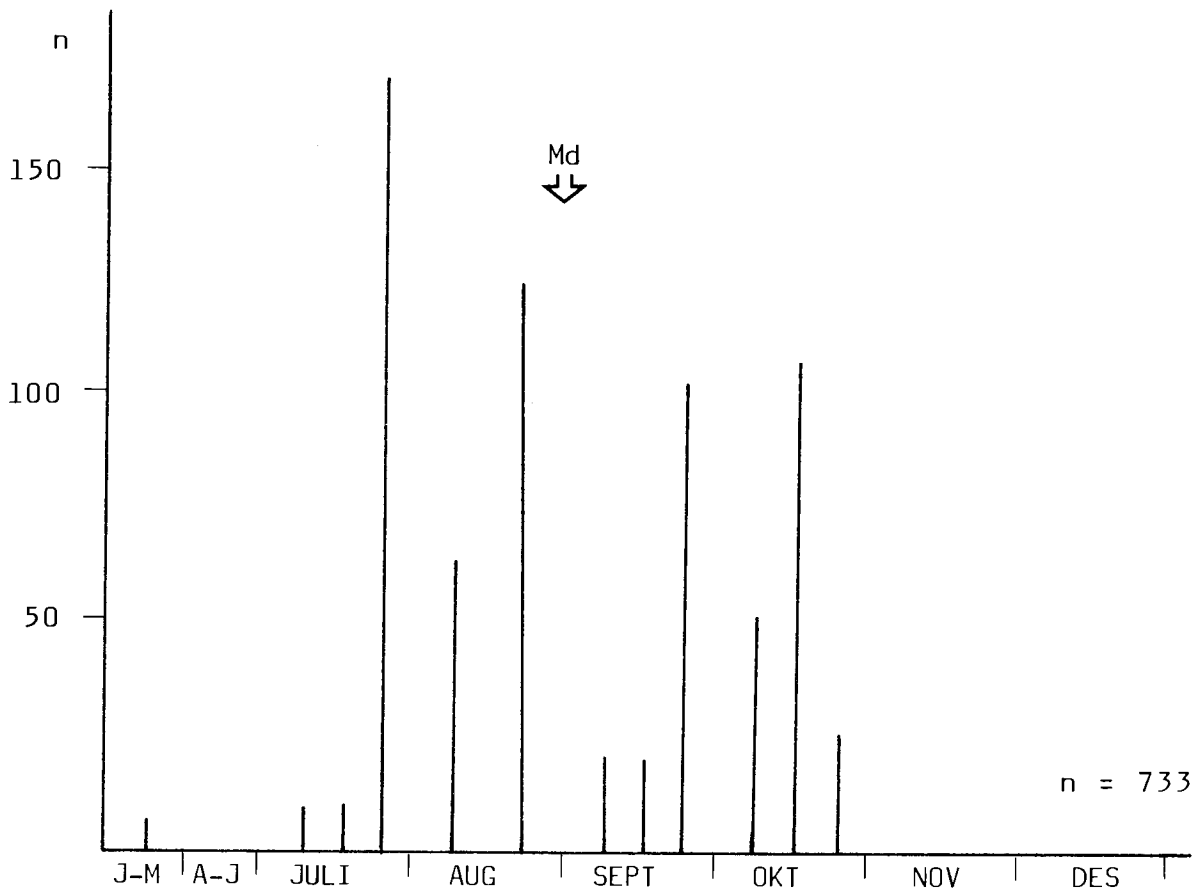
HAVSULE (Sula bassana)

Fig. 3

Forekomsten av Havsule i Oslofjordområdet gjennom året 1984.

n=733, herav 723 (98,6%) v/ Jomfruland + Mølen. (Md=mediumdato, dvs. ca.01.09.)

1983: ***** (n=3790)

1984: ***** (n= 733)

FREGATTFUGL (Fregata sp.)

Mølen: Ingen reg. ind. i 84 (1983: 1 ind. (mot W) 27.09.)

POLARJØ (Stercorarius pomarinus)

Mølen: Ingen reg. ind. i 84 (1983: 1 ind. 03.01., 1 ind. 31.12.)

St. Færder: " " " " (1983: 1 ind. 20.09.)

Hvaler " " " " (1983: 1 ind. 03.05.)

Jomfruland: " " " " (1983: 2 ind. 17.05.)

TYVJØ (Stercorarius parasiticus)

Tot. 27 reg. ind. fra regionen i 1984, og med følgende månedsfordeling:

Mars.....1 Juli.....11

April.....2 August.... -

Mai.....4 Sept..... 3

Juni.....5 Okt..... 1

tyvjo, forts.

Den svake kulminasjonen i juli indikerer muligens lokale bevegelser av ikke-hekkende ind.. Arten er f.t. på det nærmeste "slått ut" som hekkefugl i Oslofjordområdet, og dens opptreden må over de fleste kystavsnitt betegnes som irregulær.

1983: ***** (n=50,ca)

1984: ***** (n=27)

FJELLJO (Stercorarius longicaudus)

Mølen: Ingen reg. ind. i 84 (1983: 1 ind. (1K) 06.09.)

M. Oslofj.: " " " " (1983: 1 ind. 13.05.)

Hvaler: 1 ind. 05.09.

STORJO (Stercorarius skua)

1983: ***** (n=44)

1984: ***** (n=30)

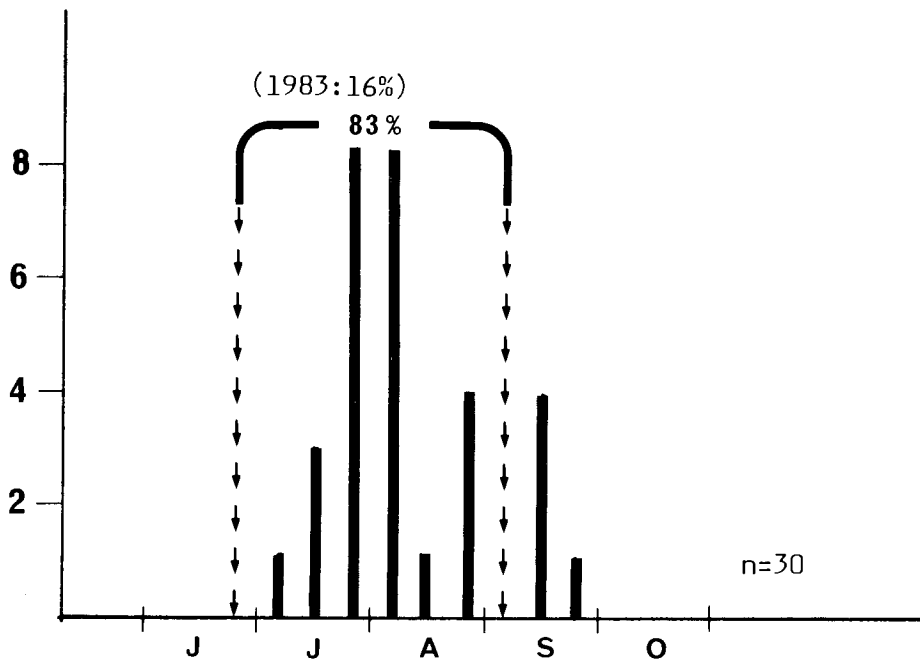

Fig. 4

Storjoens opptreden i Oslofjordområdet i 1984.

Bemerk en høy prosentuell andel av tot.antallet i perioden juli-aug. (83%). (Tidsfordelingen fra høsten -83 gir trolig et mer representativt bilde med 84% etter 01.09.).

SVARTEHAVSMÅKE (L. melanocephalus)

Mølen: Ingen reg. ind. i 84 (1983: 1 ind. (1K) 31.08.)

DVERGMÅKE (Larus minutus)

Jomfruland: Ingen reg. ind. i 84 (1983: Tot. ca. 15 ind., herav 1 ind. i mai - de øvrige fra medio/ultimo okt.)
 Mølen: 1 ind. 21.05, 1 ind. (1K) 28.08. (1983: Tot. 12 ind., herav 3 ind. i mai - de øvrige fra sept./okt.)
 M.Oslofjord: Ingen reg. ind. i 84 (1983: 1 ind. 10.07.)
 I.Oslofjord: " " " " (1983: 1 ind. 23.10., 2 ind. 27.10.)
 1983: ***** (n=31)
 1984: ** (n= 2)

SABINEMÅKE (Larus sabini)

Jomfruland: Ingen reg. ind. i 84 (1983: 1 ind. (ad.) 18. og 20.10.)
 Mølen: " " " " (1983: 1 ind. (1K) 14.10.)

GRØNLANDSMÅKE (Larus glaucooides)

Mølen: 1 ind. (2K/3K) 31.12. (1983: 1 ind. 22.10., 1 ind. 01.11.)

POLARMÅKE (Larus hyperboreus)

Jomfruland: Ingen reg. ind. i 84 (1983: 1 ind. 06.09., 1 ind. 10.09., 1 ind. 05.10., 1 ind. 14.11.)
 Mølen: " " " " (1983: 1 ind. 12.10., 1 ind. 13.10., 1 ind. 16.10.)
 St. Færder: " " " " (1983: 1 ind. 27.10.)
 1983: ***** (n=8)
 1984: (n=0)

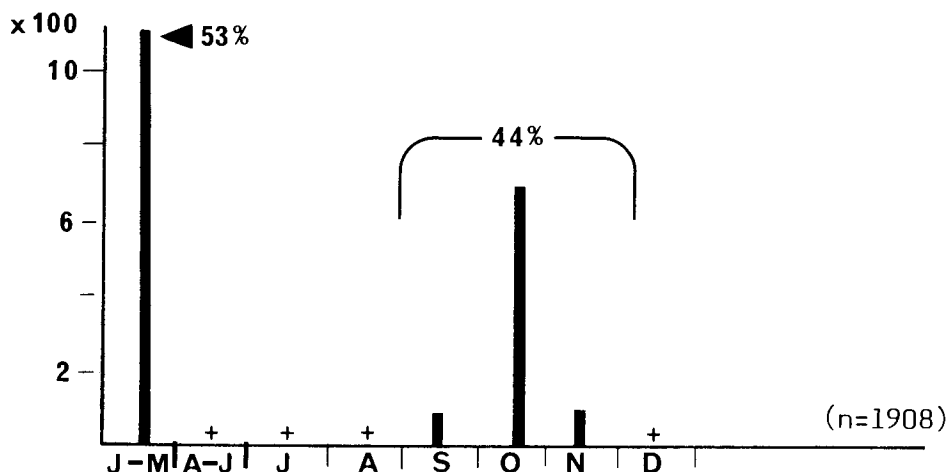
KRYKKJE (Rissa tridactyla)

Fig. 5

Forekomsten av krykkje i Oslofjorden i 1984.

Bemerk det lave antallet under høsten (sept.-nov.) sammenlignet med 1983 (må i utgangspunktet relateres til vindforholdene).

krykkje, forts.

1983: **** (vår)

 ***** (høst) (n=20350)

1984: ***** (vår)
 ***** (høst) (n= 1908)

ISMÅKE (Pagophila eburnea)

Mølen: Ingen reg. ind. i 84 (1983: 1 ind. 13.10.)

ALCIDAE

LOMVI (U.aalge)/ALKE (A.torda)

Alkefuglenes bevegelsesmønster i Oslofjordregionen er av svært forskjelligartet natur. - Hovedmenden av individene i ytre Oslofjord registreres som "direkte-trekkere" (da oftest i forbindelse med stormvær), og registreringene integreres derfor i de øvrige havsfuglobservasjonene. - Det store antall individer som trekker/blåser inn i indre Oslofjord raster i kortere eller lengre perioder; en ikke uvesentlig andel overvintrer i disse farvannene.

Helt opplagt kan hovedmengden av ubestemte alkefugler i ytre Oslofjord tilskrives lomvi (understøttes også av Oslo-materialet) - dette til tross for at prosentandelen av alker synes og kunne stige i området ytre Oslofjord/Skagerak (jfr. nedenfor).

LOMVI (U. aalge)

I. Oslofjord: Et "etterslep" (fra høsten-83) på ca. 1000 ind. til i alle fall godt inn i januar.
 Om høsten ca. 3000 ind.

Y. Oslofjord: Ca. 280 ind. reg. i.l.a. høsthalvåret.

ALKE (A. torda)

I. Oslofjord: Kun 3 reg. ind. fra nov./des..
 Y. Oslofjord: Tot. 145 reg. ind. fra høstsesongen, og mest tallrik med./ult. okt..

Alcidae sp.

Tot. drøye 3300 ind. i ytre Oslofjord gjennom året. Av disse 123 ind. i perioden jan.-mars, og tot. 21 ind. de neste tre påfølgende måneder. - Om høsten avtegnes en klar kulminasjonen i tiden medio okt. (2337 ind.).

1983

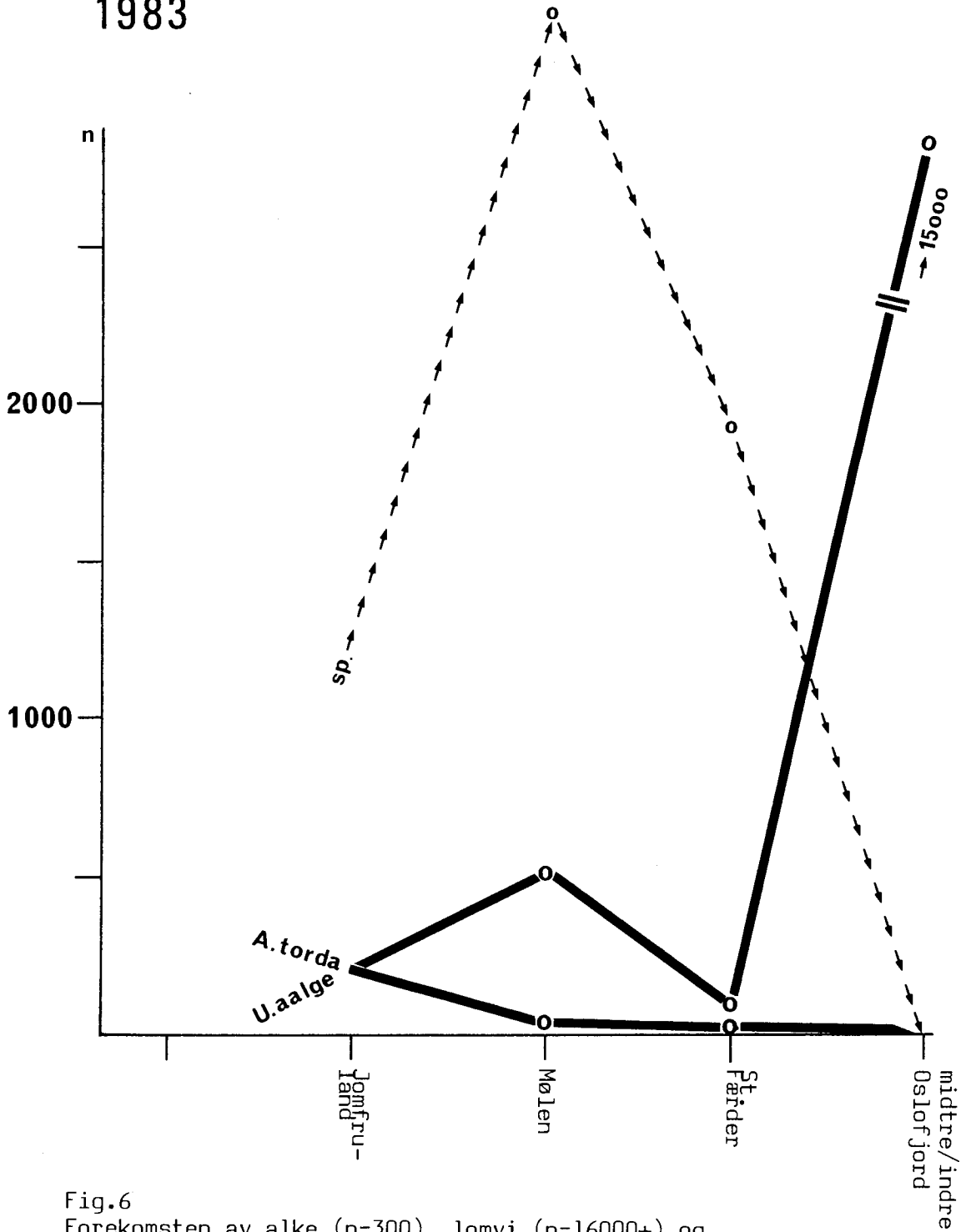

Fig.6 Forekomsten av alke (n=300), lomvi (n=16000+) og Alcidae sp. (n=6660) i hele Oslofjordområdet høsten 1983.

ALKE 1983 *** (n=300)
1984 ** (n=154)

LOMVI 1983 ***** (n=16000+)
1984 ***** (n=ca.4300)

Alcidae sp. 1983 ***** (n=6600)
1984 ***** (n=3332)

POLARLOMVI (Uria lomvia)

1 ind. er rapportert fra Yxnøy, Sandefjord (ytre Oslofjord) 28.12.84.

ALKEKONGE (Alca alle)

Vinterfunn: 1 ind. (Mølen) 12.01., 1 ind. (Mølen) 14.01., 1 ind. (indre Oslofj.)
20.02.

Vårfunn: 1 ind. (Jomfruland) 01.03., 1 ind. (indre Oslofj.) 12.03.,
1 ind. (Jomfruland) 27.05.

Sommerfunn: 1 ind. (Jomfruland) 27.07.

Av ovennevnte funn bør særlig de fra 27.05. og 27.07. (begge Jomfruland) betraktes som spesielle (i kraft av tidspunktet).

Om høsten opptrådte arten usedvanlig tallrikt i perioden medio sept. til i alle fall godt ut i des., og med den første, kraftige kulminasjonen primo nov. (n=507).

Det er viktig å poengtere at fuglestasjonene var til dels dårlig bemannet i tiden etter dette, og at det reelle antallet av alkekonge i Oslofjordområdet nok tross alt ble underestimert i 1984.

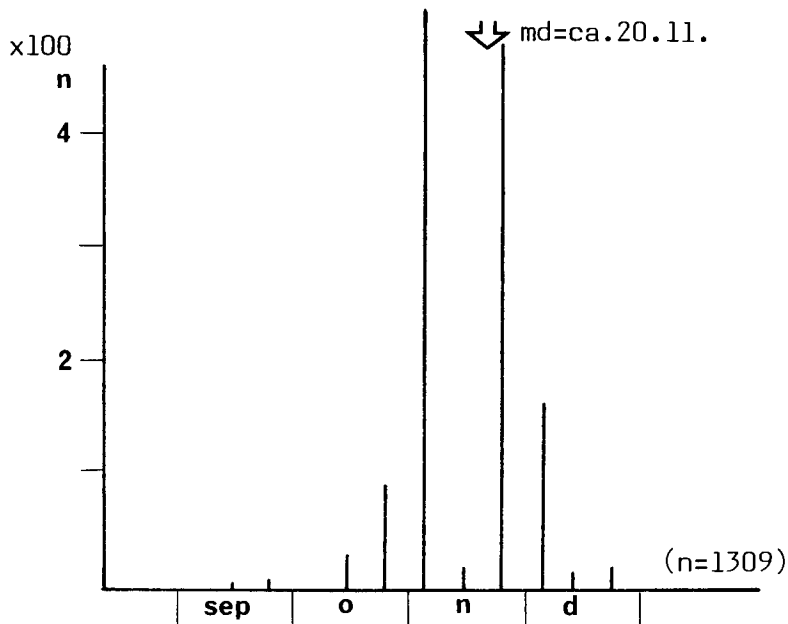

Fig.7

Alkekongens opptreden i Oslofjordområdet høsten 1984.

LUNDE (Fratercula arctica)

Jomfruland: 4 ind. 15.10., 3 ind. 17.10. (1983: Tot. 11 ind.)

Mølen: 4 ind. 14.01. (1983: Tot. 22 ind.)

St. Færder: Ingen reg. ind. i 84 (1983: Tot. 30 ind.)

M. Oslofj.: 11 ind. 30.11. (1983: Tot. 1 ind.)

Hvaler: Ingen reg. ind. i 84 (1983: Tot. 1 ind.)

I. Oslofj.: " " " " (1983: Tot. 4 ind.)

1983: ***** (n=69)

1984: ***** (n=22)

REGISTRERTE SJØFUGLER I OSLOFJORDOMRÅDET 1984

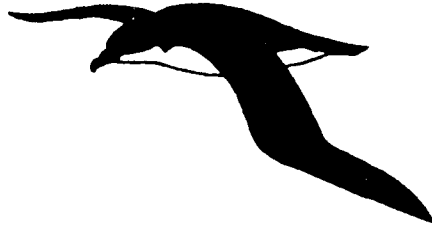
	VÅREN		HØSTEN																	Total	
	Jan mar	Apr jun	Juli			Aug			Sept			Okt			Nov			Des			
Ant. obs.dager:	27	17	5	2	9	3	5	3	6	9	7	10	10	9	8	7	9	6	4	7	163
HAVHEST	4		12	2	9	90				3	23	2	29	52	1		1				228
HAVLIRE							1														1
Puffinus sp.		1			5							1									7
HAVSULE	4	1	6	9	170	61	1	119	20	20	139	50	107	23	2	1					733
TYVJO	1	11	6		5				3				1								27
FJELLJO										1											1
STORJO			1	3	8	8	1	4		4	1										30
KRYKKJE	1015	4			16	10	5		5	10	63	89	452	142	81		1	15			1908
ALKE	8	1			1			1		16	11	1	20	72	9	2	6	3	1	2	154
LOMVI	1000 +2	4					2		1	37	9	5	74	1000 +51	3000 +30	2500 +5	2000 +7	38		19	4000 +284
Alcidae sp	123	21	3		2	2		1	1		4	70	2337	389	267	12	23	21	10	46	3332
POLARLOMVI																				2	2
ALKEKONGE	5	1			1					5	8	1	28	83	507	12	464	156	17	21	1309
LUNDE	4												7				11				22
Sum																					4000 +8038

12038

TALLENE DEKKER 3-MÅNEDERSPERIODER FRA VÅREN, 10- (11-)DAGERSPERIODER FRA HØSTEN.

TABELLEN OMFATTER OBSERVASJONER FRA JOMFRULAND, MØLEN, STORE FÆRDER, HVALER, JELØYA, HORTEN OG OSLO.

HAVFUGL VED RØVÆR HØSTEN 1984

Bernhard Storstein

Røvær er ei lita øygruppe på kysten av Haugesund, ca. 15 km NØ av Utsira i SV-Norge. Under høsttrekket er Røvær-Utsira sannsynligvis det beste stedet for observering av havfugl i SV-Norge. Langs den værharde 2000 km lange kyststrekningen nord for Rogaland finnes imidlertid et stort antall potensielt gode lokaliteter for påvising av sjøfugltrekk, men så vidt jeg vet har ingen ennå forsøkt å utnytte disse mulighetene. Trolig vil det fremdeles ta flere år før man skikkelig "oppdager" denne type sjøfugl-registreringer nordover langs Norskekysten.

Ved Røvær ble tellinger av høsttrekk igangsatt i 1980 og har pågått årlig siden den gang. Bemanningen har ikke vært kontinuerlig noen av sesongene, men likevel relativt jevn og systematisk. Materialet som er samlet inn, er fortløpende presentert eller summert i årsrapporter (se Storstein & Brynjelsen 1981, Brynjelsen & Storstein 1983, Tofte & Storstein 1984). En summarisk rapport for hele perioden 1980-84 er også under utarbeidelse og vil trolig publiseres i løpet av 1985.

MATERIALE

Observasjonspunktet på Røvær ligger 25 m.o.h. ca. 600 meter innenfor de ytterste holmene på vestsiden der ute. Siden trekkende havfugl nesten utelukkende passerer utenfor disse holmene, innebærer dette en observasjonsavstand på 600 meter eller mer for alle de artene som presenteres her. Dette betyr også at artsbestemming blir et dominerende problem for flere arter og artsgrupper. Små arter som stormsvaler vil ha liten oppdagbarhet under slike forhold; faktisk er stormsvalene (Hydrobatidae) bare påvist én gang i løpet av fem år. Tellingene utføres fra ei observasjonshytte. Dette gir svært stabile forhold under alle værtyper.

Bemanningsmessig var 1984 den hittil svakeste sesongen ved Røvær fuglestasjon. I løpet av vårsesongen var vestsiden bemannet tilsammen bare 16 timer, fordelt på fem dager i april. Dekningen under høsten er gjengitt i tabell 1; gransking av tabellen avslører at aktiviteten stort sett begrenset seg til helgedager. De fleste helgene i tidsrommet 20/7 - 4/11 ble dekket. En følge av dette er bl.a. at

Tabell 1. Dekning ved Røvårs vestside juli-november 1984. Tallene angir totalt timetall respektive dag.

Dag:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
Jul	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	5	3	-	-	-	-	-	-	4	5	4	5
Aug	-	-	2	6	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	5	7	9	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	1	-	-
Sep	-	-	-	-	-	-	-	3	6	-	-	-	-	1	3	4	-	-	-	2	4	3	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-
Okt	8	-	-	-	-	8	7	-	-	-	-	-	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5	-	-	-
Nov	-	-	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabell 2. Dekningen ordnet etter vindretning. Tallene viser antall observasjonstimer med respektive vindretning i 10-døgnsperiodene.

	Juli		August			September			Oktober			Nov.	Sum
	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	
N	-	-	-	8	1	-	-	-	8	-	-	-	17
NØ	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	3
Ø	-	-	2	-	-	-	1	5	-	-	-	-	9
SØ	-	4	2	9	-	6	4	6	-	-	-	-	31
S	-	5	12	3	4	3	-	3	1	3	5	-	39
SV	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	4	11
V	-	8	-	-	-	-	-	-	6	5	1	2	23
NV	2	9	-	13	1	-	-	-	-	-	-	-	25

Tabell 3. Antall sørtrekkende individer av noen utvalgte arter notert ved Røvårs vestside i tidsrommet ultimo juli - primo november 1984. Helt til høyre sammenlignes årssummen med "forventet" antall (se fotnote 1).

	Juli		August		September			Oktober			Nov.	Sum	Forventet sum ¹
	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1		
Dekning (timer)	27	16	32	6	9	9	15	23	8	6	6	159	
Havhest	64	18	15	2	3	-	-	38	11	-	-	151	1983
Storlire ²	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2	
Grålire	2	-	2	2	-	-	-	10	1	-	-	17	30
Havlire ²	6	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	8	12
Havsule	71	41	139	39	33	10	295	913	57	20	11	1633	1285
Tyvjo	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	4	21
Polarjo ²	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	2	
Storjo	16	35	32	2	2	-	-	3	-	-	-	90	84
Krykkje	48	44	26	2	-	-	11	249	586	130	24	1120	2035
Alke/Lomvi ³	48	16	-	-	5	8	136	200	2804	1025	1830	6072	4190
Alkekonge	-	-	-	-	-	-	-	2	-	7451	21	7484	1020
Lunde	8	8	1	-	-	-	2	-	-	-	-	19	22

1) Beregnet fra gjennomsnittet 1980-84. Gjennomsnittlig trekkintensitet fra hver 10-døgnsperiode er multiplisert med dekingen for respektive perioder i 1984; summen av dette blir forventet årssum. Merk at ingen vær-hensyn er tatt ved disse beregningene.

2) Minst én av observasjonene er ennå ikke vurdert av sjeldenhetskomiteen.

3) Inkluderer også gruppen "ubestemt alkefugl", til tross for at denne kategorien også omfatter andre arter enn alke og lomvi.

resultatene i kanskje større grad vil reflektere de værforholdene som rådet disse dagene enn reelle særtrekk for 1984. Legg for eksempel merke til at vestlige vinder ikke er representert i materialet i august og september (tabell 2).

RESULTATER

Havhest Fulmarus glacialis

I SV-Norge er september normalt den beste måneden for havhest, selv om landsdels-rekorden fra Utsira er fra november (Bryne 1983). Artens opptreden er i ekstrem grad knyttet til sterke vestlige vinder, hvilket lett forklarer små tall i august-september (tabell 3). Forekomsten i juli-august henger mest sammen med den lokale hekkebestanden på ca. 100 par. Tallene senere på høsten er langt under pari (tabell 3), faktisk er resultatet fra 1984 det klart svakeste siden aktiviteten startet i 1980.

Storlire Puffinus gravis

To observasjoner: 1 ind. 6/10 og 14/10. Dette er 3. og 4. observasjon av storlire ved Røvær (hvis sjeldenhetskomiteen samtykker).

Grålire P. griseus

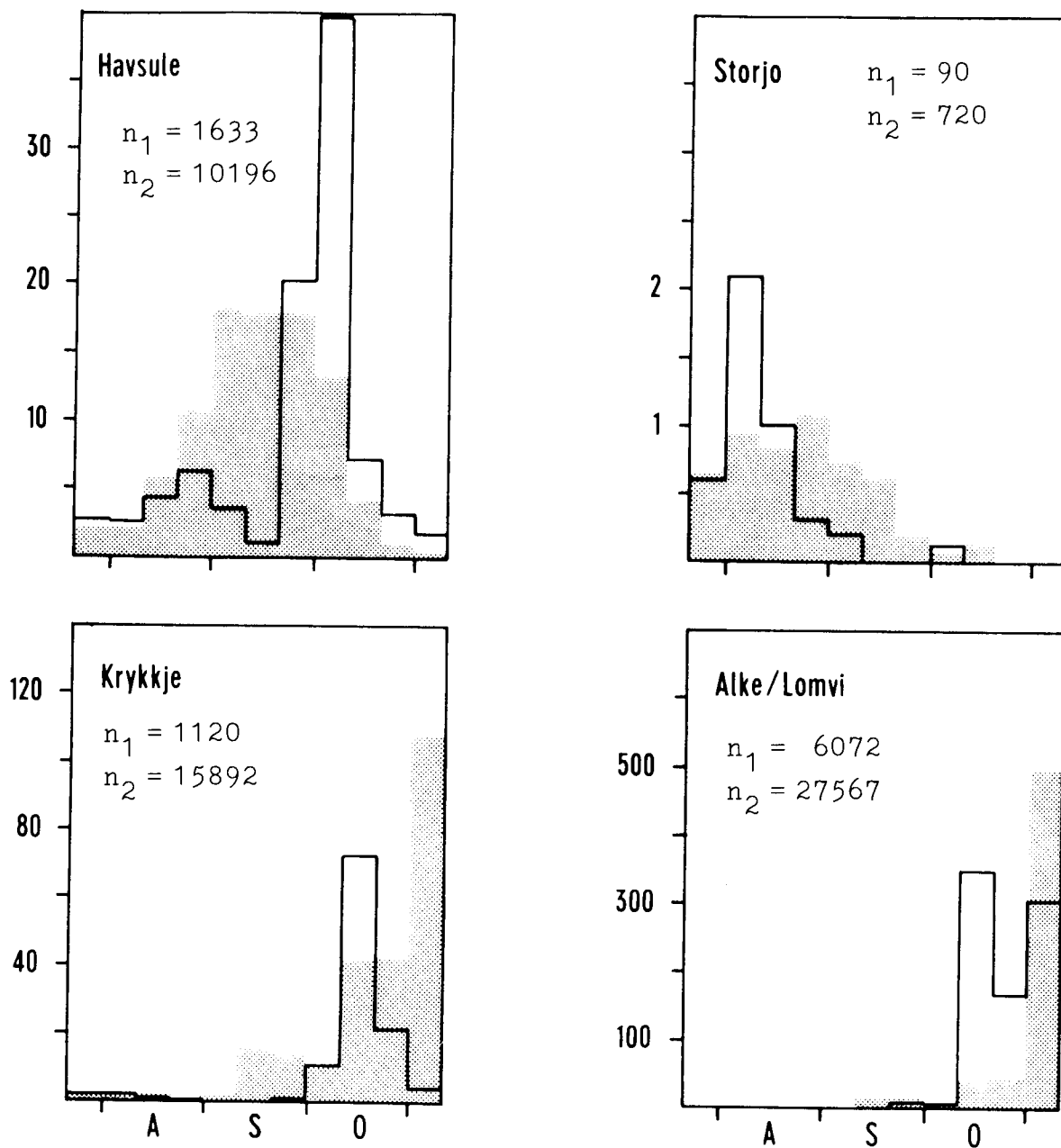
Eneste nevneverdige dag er 1/10 med 10 ind. sørtrekkende. Høstens totalsum på 21 ind. (17 ind. sørtrekkende) er det laveste i Røvørs korte ornitologi-historie. Små tall kan forklares ut fra vindforholdene i august-september, som er de to beste månedene for grålire her.

Havlire P. puffinus

Beskjedne 3 ind. 28/7 og 3 ind. 29/7 er de to viktigste dagene. I SV-Norge synes det å være normalt med mest havlire i juli-august.

Havsule Sula bassana

Er blant de jevnest forekommende artene ved Røvær, selv om figur 1 neppe gir det inntrykket. Opptrer vanlig under alle vindforhold, riktignok klart mest i pålandsvinder. Karakteristisk for materialet i 1984 (figur 1, tabell 3) var små tall i september, men tilsvarende nye i oktober. 1/10 var klart beste observasjonsdag med 808 ind. (sørtrekkende). Denne dagen passerte også noen hundre forbi Kvalsvik lenger inne. Totalt passerte anslagsvis 1500-2000 havsuler kysten av N-Rogaland den dagen; dette er dermed en av de beste (påviste) havsule-dagene noensinne i dette området.

Figur 1. Observert passasje av havsule, storjo, krykkje og alke/lomvi høsten 1984 (heltrukket linje eller stolpe) i forhold til "normal" forekomst 1980-84 (skravert felt). Dataene for 1984 er fra tabell 3. Antall pr. time langs y-aksen. n_1 og n_2 indikerer sampelstørrelser for henholdsvis 1984 og 1980-'84.

Tyvjo Stercorarius parasiticus

Usedvanlig sparsom i materialet. De fire observasjonene tidlig på sesongen har kanskje tilknytning til den lokale hekke-populasjonen. Av tabell 3 framgår også at normal-forekomsten er temmelig svak. Dette er intuitivt forbausende med tanke på langt større normal-tall ved Vestjylland og lenger sør i Nordsjø-området. Opplagt foregår et trekk gjennom Østersjøen, men er det hele forklaringen på denne påfallende mengde-forskjellen?

Polarjo S. pomarinus

Som vanlig svært fåtallig. 1 ind. 9/9 og 7/10 er eneste observasjoner. Artsbestemmingsproblemer (med bakgrunn i bl.a. stor observasjonsavstand) har vært foreslått som medvirkende årsak til artens tilsynelatende sjeldenhet ved Røvær. Men merk at også tyvjoen forekommer i lite antall. Røvær er for øvrig det stedet i Vest-Norge der polarjoen sees mest regelmessig.

Storjo S. skua

Totalresultatet var omtrent som ventet (figur 1, tabell 3). Beste dag var 5/8 med 23 ind. sørtrekkende. Storjoen er den klart vanligste av joene ved Røvær i perioden juli-september.

Krykkje Rissa tridactyla

Kan passere i ganske stort antall i oktober-november, men tallene fra 1984 var relativt små (tabell 3, figur 1). Meget svak dekning sent på høsten kan selvsagt være hovedgrunnen til dette.

Alke/Lomvi Alca torda/Uria aalge

Disse to artene utgjør vanligvis den antallsmessig største fuglegruppe ved Røværs vestsida sent på høsten. På grunn av svak dekning samtlige sesonger fra slutten av oktober, er kjennskapet til alkefugl-trekket ufullstendig og unyansert. Stor observasjonsavstand (minst 600 meter) gjør situasjonen verre ved å redusere muligheten for artsbestemming. Bare rent unntaksvis blir alke eller lomvi artsbestemt. Tallene fra 1984 var relativt store fra medio oktober (tabell 3, figur 1), men virkelig store dager mangler i materialet.

Alkekonge Alle alle

Usedvanlig tallrik i 1984, men sviktende dekning sent på sesongen gjorde at årssummen ble såpass "ordinær" som 7500. De aller fleste av disse passerte sørover 28/10. Ved Kvalsvik (10 km lenger øst) ble ingen store alkekonge-tall oppnådd før 2/12, da 4000+ passerte

i løpet av én time. Andre steder i V-Norge foreligger svært få konkrete tall; dessverre ingen systematiske, målrettede tellingen. I størrelsesorden 500-1000 ind. ble notert enkelte tilfeldige dager på kysten av Hordaland i desember, for eksempel 600+ ved Herdla 1/12 (egen obs.). Ved Stavanger-Jæren var det opplagt mange tusen fugl i desember, men jeg kjenner ikke til konkrete tellinger. Arten ble påtruffet nær sagt overalt på Vestlandet i november-desember, til dels langt inne i fjordene. Visstnok den største alkekonge-invasjonen i manns minne. Forekomsten syntes å kulminere i første halvdel av desember. Det er dessverre helt umulig å anslå invasjonens absolutte omfang på Vestlandet nærmere enn "noen hundre tusen fugl".

Lunde Fratercula arctica

Som ventet meget fåtallig. Fuglene i juli-august har tilknytning til den lille lokale hekkebestanden.

DISKUSJON

Den usammenhengende dekningen ved Røvær har den alvorlige konsekvens at materialet ikke kan ventes å gi et bra bilde på den reelle (totale) forekomsten i 1984. Selve materialet kan selvsagt sammenlignes med gjennomsnittstallene samlet inn over hele perioden 1980-84 (tabell 3), men dette alene gir ingen som helst informasjon om totalforekomsten i 1984. Dertil var dekningen mye for dårlig. Mengden av alkekonge på Vestlandet var utvilsomt ekstremt dette året, men Røvær-tallene alene gir ikke tilstrekkelig grunnlag for påstand om alkekonge-invasjon denne høsten. I så måte var årssummen (7500) for lite ekstrem. De to artene som viste svakest forekomst i materialet sammenlignet med gjennomsnittlige tall var havhest og tyvjo (tabell 3). I "normal-år" er havhest-tallene 10-15 ganger større. Betyr dette at det sannsynligvis var lite havhest ved Røvær hele høsten 1984? Nei, ikke nødvendigvis. Gransking av værdedata fra Utsira fyr viste at det var flere perioder (uten dekning) i august-november med kraftig og gunstig vestavær: 29-31/8 var en slik periode, likeledes 19-20/9, 9-11/10 og flere ganger senere på høsten. Disse dagene var det ganske sikkert mye havfugl ved Røvær, trolig også havhest!

Årssummene ved Røvær høsten 1984 har således svært begrenset sammenligningsverdi både i forhold til andre lokaliteter og andre sesonger. "Forventet" årssum i tabell 3 har i denne sammenheng like stor informasjonsverdi.

Ved sammenligning av resultater mellom ulike lokaliteter er det til dels mer relevant å gripe fatt i materialet fra enkelte, spesielle dager eller perioder og sammenligne disse. Hvis dette gjøres mellom Røvær og Blåvandshuk/Kattegat/Oslofjorden, blir forskjellene i påvist forekomst ganske påfallende. "Normal-forekomstene" indikert i figur 1 dokumenterer for eksempel en årstidsfordeling av storjo som er markert forskjellig fra lokaliteter langs den sørøstlige Nordsjøkysten (sml. Meltofte 1979, Vikkelsø Rasmussen 1981, Camphuysen & van Dijk 1983). Vesentlige forskjeller kan på tilsvarende måte påvises for en rekke andre arter også. Selv om det finnes kilder til feilinformasjon både i dette og andre materialer, er det sannsynlig at dette hovedsakelig dreier seg om reelle forskjeller med krav på forklaring. Meningsfulle forklaringsmodeller krever imidlertid mer data, både basis-data og mer analytisk orientert materiale. Så ikke minst på dette grunnlag bør framtidig virksomhet stimuleres.

REFERANSER

- Bryne, O. 1983. Masse-opptreden av sjøfugl ved Utsira høsten 1982. *Falco* 12: 148-151.
- Brynjelsen, D. & Storstein, B. 1983. Trekkfugl-tellinger ved Røvær i 1981 og -82. *Falco* 12: 116-129.
- Camphuysen, C.J. & van Dijk, J. 1983. Zee- en kustvogels langs de Nederlandse kust, 1974-1979. *Limosa* 56: 81-230.
- Meltofte, H. 1979. Forekomsten av kjover Stercorarinae ved Blåvandshuk 1963-1977. *Dansk Orn. Foren. Tidsskr.* 73: 297-304.
- Storstein, B. & Brynjelsen, D. 1981. Høsttrekket av fugl ved Røvær 1980. *Falco* 10: 150-167.
- Tofte, S. & Storstein, B. 1984. Fugl ved Røvær -83. *Falco* 13: 122-131.
- Vikkelsø Rasmussen, E. 1981. Storkjovens Stercorarius skua forekomst i Sydsckandinavien, især Danmark, 1970-1978. *Dansk Orn. Foren. Tidsskr.* 75: 41-46.

Forf. adresse: Avd. for Zoo-økologi
 Zoologisk Museum
 Universitetet i Bergen
 N-5000 Bergen.

BLÅVAND, EFTERÅRET 1984

Jan Durinck

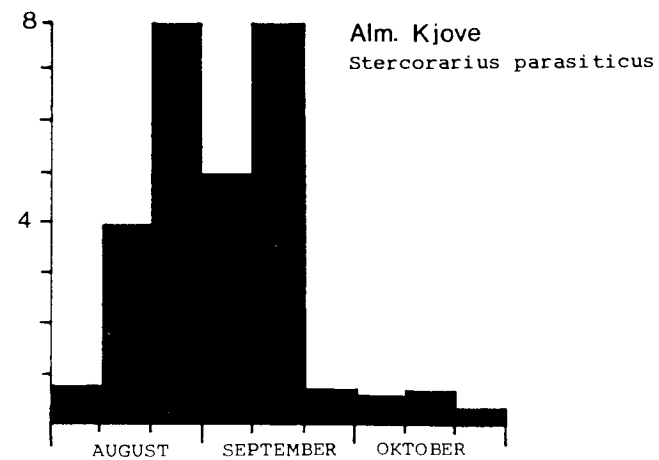
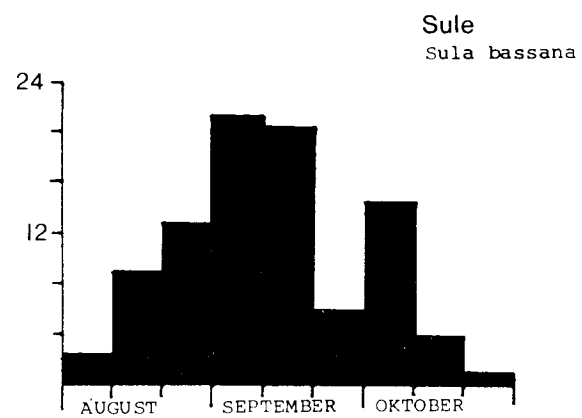
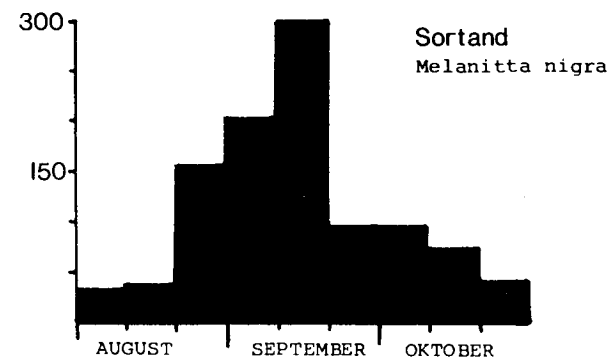
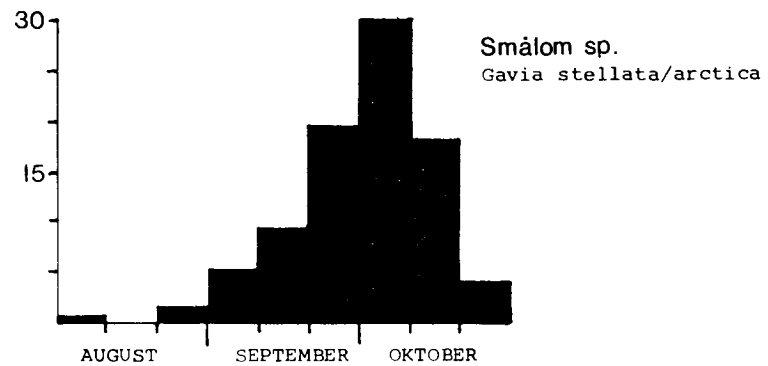
Blåvand Fuglestation var igen bemandet, det meste af efteråret. Der var folk fra ultimo juli til primo november. Det meste af tiden blev havobservationer udført af Kim Mouritsen men traditionen tro med mange gæster, især i efterårsferien. Efteråret forløb godt med en del spændende observationer. Der blev bl.a. sat flere rekorder. Sodfarvet skråpe satte rekord med 127 på en dag, oven i købet i sydvestenvind. Mallebuk, almindelig kjoje, sorthuved måge og søkunge satte også rekord ved Blåvand. Der blev desuden udført ringmærkning af ca. 4.000 småfugle, udført af Bent Jakobsen og Michel Fink Jørgensen.

Tabel 1. Vindretning og vindstyrke (middelværdi, minimum og maximum) fordelet på 10(11)-dages perioder for efteråret 1983.

	AUGUST			SEPTEMBER			OKTOBER		
	I	II	III	I	II	III	I	II	III
Vindretning									
N		3				1	1		
NNV	1								
NV	2	4		3	1			3	1
VNV	1	1			1		1		1
V			1	1	2		1	1	3
VSV				1				1	
SV	1		2	1	1	2		3	2
SSV								1	2
S					1				
SSE	1								1
SE	1		1		1	1	3		
ESE							1		
E	1		2	1	3	3	1		
ENE									
NE	1		1	2		2			
NNE									
Vindstyrke									
middel	2	3	3	3	3	2	3	4	4
min:max	1:4		1:4	1:6	1:5	1:7	1:4	1:6	2:8

Tabel 2. Observationernas fordeling på 10(11)-dages perioder ved Blåvandshuk efteråret 1984.

	AUGUST			SEPTEMBER			OKTOBER			TOTAL
	I	II	III	I	II	III	I	II	III	
Observations dage	9	10	10	10	10	10	10	10	11	91 +
Observations timer	52	11	29	43	32	46	44	36	35	331 +
<i>Gavia stellata</i>			3	15	7	38	12	7	13	95
<i>Gavia arctica</i>	1		3	7		2	5	1	1	20
stell/arct.	6	1	34	193	278	883	1334	611	139	3616
<i>Podiceps cristatus</i>	6		1	6	5	3	1	16	4	42
<i>Podiceps griseigena</i>	1			2	1	6	10	14	4	35
<i>Fulmarus glacialis</i>			1	3	28	1	18	35	4	342
<i>Puffinus puffinus</i>				1			1			2
<i>Puffinus griseus</i>			3	2	19	1	128	14	1	168
<i>Oceanodroma leucorhoa</i>							17	1	1	19
<i>Hydrobates pelagicus</i>			2							2
<i>Sula bassana</i>	102	96	402	930	667	286	681	152	31	3352
<i>Phalacrocorax carbo</i>	2			3	16	25	1	5		28
<i>Branta bernicla bernicla</i>				4	2653	793	40	14	1	3571
<i>Branta bernicla hrota</i>				242	56	136	4		19	518
<i>Melanitis nigra</i>	1585	366	4797	9050	9676	4401	4196	2535	1493	37986
<i>Melanitta fusca</i>				70	12	25	39	57	222	415
<i>Somateria molissima</i>	256		29	16	94	38	295	342	221	1383
<i>Stercorarius skua</i>	4			1	20	2	4	2	2	36
<i>Stercorarius pomarinus</i>	1	1	2	1	2			3	13	23
<i>Stercorarius parasiticus</i>	41	46	225	204	263	35	27	26	15	900
<i>Stercorarius longicaudus</i>			1							1
<i>Stercorarius sp.</i>	1			3	1	2	35	5	2	48
<i>Larus hyperboreus</i>					1	1	4	4	2	13
<i>Larus melanocephalus</i>	1						1	1	1	4
<i>Larus minutus</i>		1	14	9	3	3	7	256	81	373
<i>Larus sabini</i>			1	2	2		2	1		8
<i>Rissa tridactyla</i>	101	10000	388	2249	2200	371	161	423	864	16164
Sternidae	3000	14000	3000	2470	449	652	285	14	5	33867
<i>Alca t./uria a.</i>				4	58	17	427	164	68	738
Alle alle								4	43	127 +
<i>Fratercula arctica</i>								1		1
Data mærket med(+) stammer fra 5.november 1984.										

Antal fugle pr. time for nogle arter ved Blåvandshuk, efteråret 1984.

Tabel 3. Nogle gode dage ved Blåvandshuk, efteråret 1984.

11/9. Vind V 5.

Smålom sp. 24, malleuk 280, sodfarvet skråpe 19, sule 486, storkjove 20, mellemkjove 2, alm. kjove 206, sabinemåge 1.

7/10. Vind SV 6.

Storlom sp. 1, smålom sp. 255, malleuk 4, alm. skråpe 1, sodfarvet skråpe 127, stor/kuhls skråpe 1, sule 338, storkjove 2, alm. kjove 14, alm. kjove 25, alkefugl sp. 236.

20/10. Vind SV 6.

Smålom sp. 88, nordisk lappedykker 1, malleuk 29, sodfarvet skråpe 13, sule 34, storkjove 1, mellemkjove 1, alm. kjove 7, gråmåge 1, sorthovedet måge 1, dværgmåge 136.

5/11. Vind NV 3.

Søkonge 80.

Tabel 4. Nogle mere specielle observationer ved Blåvandshuk 1984.

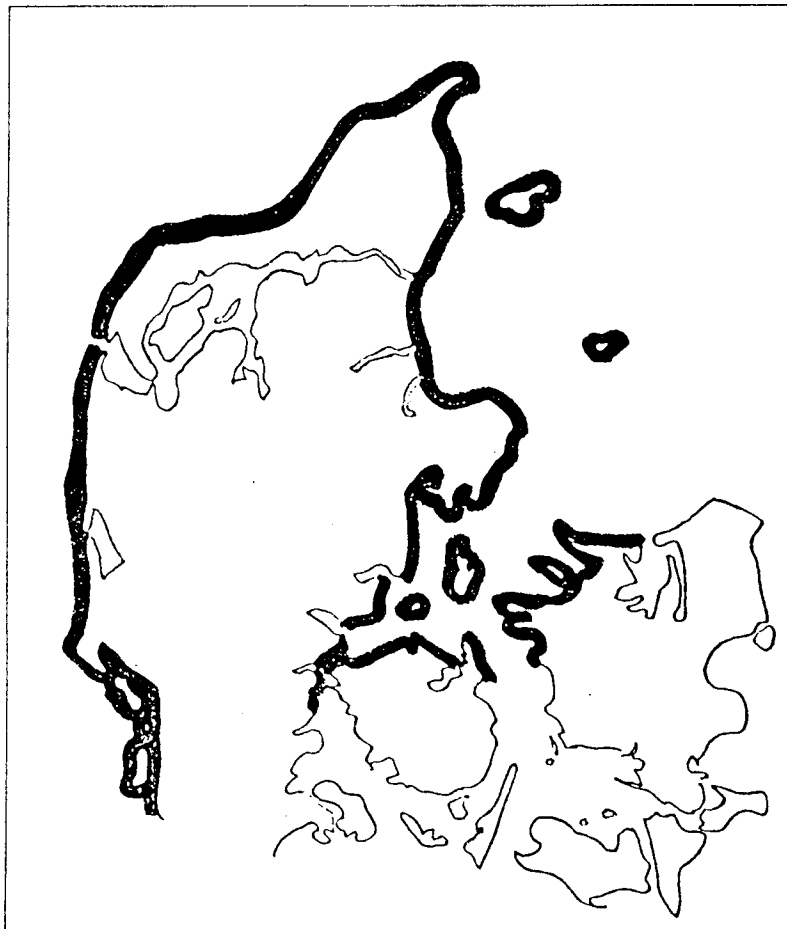
Chileflamingo (*Phoenicopterus chilensis*) 25/7 12 ex,
 rustand (*Casarca ferrunginea*) 31/7 1 ex, lille stormsvale
 (*Hydrobates pelagicus*) 31/8 1 ex, vandrefalk (*Falco*
peregrinus) 1984 3 ex, lærkefal (*Falco subbuteo*) 6/9 1 ex,
 lille kjove (*Stercorarius longicaudus*) 30/8 1 ex,
 sorthovedet måge (*Larus melanocephalus*) 4/8 1 ex (3K),
 4/10 1 ex (2K), 20/10 1 ex (2K), 22/10 1 ex (1K), sbinemåge
 (*Larus sabini*) 30/8 1 ex (den tidligste iagttagelse på
 Blåvand), sjagger (*Turdus pilaris*) 28/10 43.000 ex,
 høgesanger (*Sylvia nisoria*) 23/8 1 ex, sibirsk gærdesanger
 (*Sylvia curruca blythii*) 16/10 1 ex, lundsanger (*Phyllos-*
copus trichiloides) 18/8 1 ex, hvidbrynet løvsanger
 (*Phylloscopus innornatus*) 1984 5 ex, fuglekongesanger
 (*Phylloscopus proregulus*) 26/10 1 ex., rødtoppet fugle-
 konge (*Regulus ignicapillus*) 1984 4 ex, sorttrygget hvid
 vipstjert (*Motacilla alba yarelii*) 17/10 1 ex,
 hvidvinget korsnæb (*Loxia leucoptera*) 1/10 1 ex,
 krognæb (*Pinicola enucleator*) 27/9 1 ex.

D.O.F.'S OLIEFUGLEGRUPPE - EN INTRODUKTION

Jan Durinck, Finn Danielsen & Henrik Skov

Behovet for en faglig gruppe som arbejder med indsamling af viden til beskyttelse af havfuglene i de danske farvande har vokset sig stadig større. Kronisk olieforurening fra de mange passerende skibe, årlige katastrofesituationer som følge af grundstødninger og store udslip fra olietankskibe, havjagt, en voksende kemisk/toksisk forurening i såvel Vesterhavet som de indre havområder og nu tilsidst den alvorlige trussel fra de planlagte prøveboringer.

Indsamling af oplysninger om påvirkningen fra den kroniske olieforurening startede i 1984. Ca. 100 ornithologer undersøger godt 1.000 km. strande 3 gange hver vinter (Fig. 1). Resultatet efter minimum tre vintre bliver et sårbarhedsindex over olieforureningsgraden og et index over antallet af ofre pr.km. strand - begge fordelt på arter og større havområder. Derudover vil gennemgangen af de døde havfugle forhåbentlig bidrage til at forøge vor viden om nogle arters udbredelse og fænologi samt aldersfordeling og taxonomi hos specielt Alk Alca torda och Lomvie Uria aalge.

Figur 1. De farvelagte kystestrækninger skal undersøges for ilanddrevne fugle.

Vi har indgået et samarbejde med oliefuglegrupperne fra England, Holland og Vesttyskland omkring internationale optællinger af de iland-drevne ofre for den daglige forurening med olie i Nordsøen. I løbet af 1985 vil vi arbejde på at stable et udrykningshold på benene, som skal kunne klare at identificere ofrene for fremtidige oliekatastrofer. En undersøgelse af den kemiske belastning vil tidligst starte fra 1986.

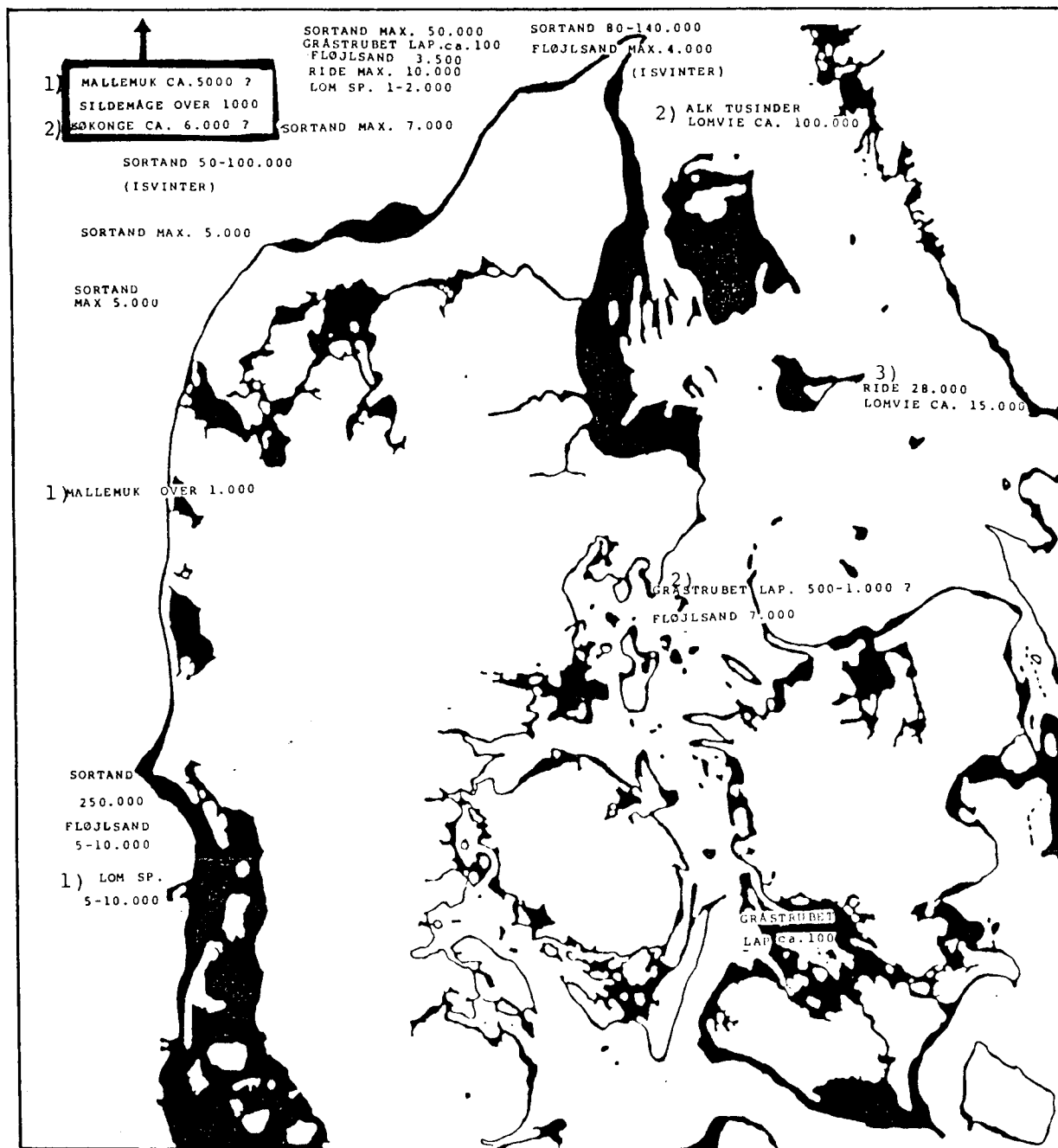
Vi vil gerne understrege forbindelsen mellem Havfuglegruppens observationer af levende havfugle og indsamlingen af viden om deres lig på vore kyster. Den grundlæggende forudsætning for at kunne yde havfuglene en tilfredsstillende beskyttelse mangler simpelthen for en række vigtige arter: kendskabet til deres udbredelsesmønster. I vores arbejde har vi anvendt begrebet "havfugl" udfra virkligheden i de danske havområder. Lommer, lappedykkere, havdykænder og alkefugle betragtes traditionelt ikke som havfugle på lige fod med f.eks. Ride, kjover, Sule, skråper etc. som virker mere pelagiske fordi de især ses i forbindelse med østgående lavtryk. Denne konvention har gjort, at den (tilgængelige) viden om hovedmængden af de havfugle som holder til langt fra land i Vesterhavet, Skagerak og Kattegat (især om vinteren) stadig her i 1985 er minimal. Udbredelsen af de ekstraordinært store flokke af havdykænder langs de danske kyster i Kattegat og bælterne har været kendt efter flytællingerne i slutningen af 60'erne (Tabel 1). Men en række faste bestandes udbredelse udenfor kystregionen er kun sandsynliggjort takket være få vinterobservationer (ofte under kraftig pålandsvind) fra enkelte havfuglelokaliteter (Figur 2).

Tabel 1. Sikre værdier for nogle faste vinterbestande langs de danske kyster (flytællinger 1969-1972) og dagsmax for bevægelser af nogle afdriftede nordsøfugle (DOF's rapportgruppe + Havfuglegruppen).

	Faste (vinter)bestande	Lavtryks- bevægelse
Almindelig Skråpe <u>Puffinus puffinus</u>		30
Sodfarvet Skråpe <u>Puffinus griseus</u>		233
Stor Stormsvale <u>Oceanodroma leucorhoa</u>		144
Sule <u>Sula bassana</u>		1.200
Mallebuk <u>Fulmarus glacialis</u>		15.000
Bjergand <u>Aythya marila</u>	40.000-100.000	
Sortand <u>Melanitta nigra</u>	100.000-200.000	
Fløjlsand <u>Melanitta fusca</u>	7.000 -23.000	
Ederfugl <u>Sommateria mollissima</u>	750.000	
Storkjove <u>Stercorarius skua</u>		62
Ride <u>Rissa tridactyla</u>		35.000

Der skal mange utraditionelle observationer til for at løse op for disse vinterbestandes antal og fordeling. Der har imidlertid været en stigende tendens til at vinterobse på de kendte havfuglelokaliteter og forsøge med observationer fra færger og øer i Kattegat. Denne udvikling er der god grund til at påskønne, da registreringer af lommer, lappedykkere og alkefugle ikke lader sig gøre fra fly.

Helt aktuelt kan vi nævne, at der i løbet af 1985 vil blive stukket bor i havbunden på adskillige "lokaliteter", hvor der sandsynligvis findes store havfuglekoncentrationer. Bl.a. vest for Rømø og syd for Anholt!!

Figur 2. Følgende værdier afspejler nogle sandsynlige faste vinterbestande af 9 udvalgte havfuglearter i danske farvande. For Malleuk og Sildemåge er der dog tale om h.h.v. fældende og oversomrende fugle. Kilde: D.O.F.'s Rapportgruppe hvis ikke andet er nævnt.

¹ Aberdeen University's kortlægning af Nordsøens havfugle fra skib 1979-1983 - "Seabird distribution in the North Sea 1984".

² Data fra ilanddrevne fugle dræbt efter olieforurening.

³ Havfuglegruppens færetællinger.

UNDERSÖKNING AV PROBLEMET MED SJÖFÅGLAR SOM FASTNAT I FISKNÄT

Bertil Oldén, Mats Peterz och Bodil Kollberg

En drastisk ökning av antalet fåglar som omkommer i fisknät i sydöstra Kattegatt, utanför nordvästra Skånes kust, har noterats de senaste vintrarna. Med anledning av detta genomfördes säsongen 1984/1985 en ingående undersökning av problemet. Målsättningen med undersökningen var att bestämma hur många fåglar som fastnar i näten, vilka arter som drabbas, de drabbade fåglarnas ursprung samt att säkerställa eventuella fiskeritekniska faktorer som kan ha betydelse för fågelfångsternas storlek. Tillgänglig litteratur rörande fisknätsdödade fåglar genomsöktes.

Ca 1600 fåglar omkom i fisknät under säsongen. Flest drunknade i okt-dec. Detta skiljer sig från de två föregående säsongerna då de största fångsterna gjordes i jan och feb. Det totala antalet omkomna fåglar var också lägre än de två föregående vintrarna då 6500 respektive 6000 ex omkom. Den stränga kylan i början på 1985 antas förklara skillnaderna.

Majoriteten av de omkomna fåglarna var sillgrisslor (ca 95%). Dessutom fångades ca 75 storskarvar, de flesta i jan-feb, samt enstaka fåglar av andra arter (bl a 1-2% tordmular). De största fångsterna gjordes i torsknät (max ca 50 alkor per båt vid tre tillfällen). Den större maskstorleken i torsknät antas medföra att grisslorna lättare fastnar i dessa än i sillnät. Samtliga storskarvar fastnade i sillnät.

Vid morfometriska undersökningar av döda sillgrisslor befanns 95% vara ungfåglar, varav 71% i första vinterdräkt. Endast en "ringvia" påträffades. Tolv undersökta storskarvar uppvisade karaktärer som överensstämmer med rasen carbo. Bland tordmular påträffades både rasen torda (ursprung Östersjön) och islandica (ursprung Nordsjön-Atlanten)

Under säsongen erhöles 15 fynd av ringmärkta sillgrisslor (12 brittiska och 3 tyska från Helgoland). Dessa återfynd samt tidigare fynd av ringmärkta sillgrisslor från undersökningsområdet och i Kattegatt-Skagerack tyder på att majoriteten av de omkomna grisslorna härrör från bestånd i Skottland, på Orkney eller på Shetland. Morfometriska undersökningar av fåglar som påträffats i näten motsäger inte denna slutsats.

Bestånden av sillgrisslor i Storbritannien och i Östersjön anses i nuläget ej hotade av incidenten i Nordvästskåne. Däremot är det inte uteslutet att den isolerade kolonien av grisslor på Helgoland kan komma att påverkas.

En detaljerad sammanställning av resultaten från undersökningen kommer att publiceras i tidskriften ANSER, nr 3, 1985. Intresserade kan rekvirera denna från någon av författarna.

FÄRJERÄKNINGAR I KATTEGATT 1984/1985

Paul Eric Jönsson, Bertil Oldén & Mats Peterz

Sedan juni 1984 bedriver Skandinaviska Havsfågelgruppen systematiska räkningar av fåglar från färjor som trafikerar Kattegatt. Syftet med räkningarna är att kartlägga förekomsten av havslevande fåglar i området. En sådan kartläggning kan tjäna som viktig "kunskapsbank" i framtiden, t ex för att förebygga (lindra) effekterna av oljeutsläpp.

Under säsongen 1984/1985 har observationer utförts var fjärde vecka från färjorna Göteborg-Fredrikshamn, Varberg-Grenå och Helsingborg-Grenå (se tabell 1-3). Individrikaste art vid de flesta räkningarna var inte oväntat gråtruten Larus argentatus. Den är också enda art som noterats under samtliga 31 räkningar. Havstrut Larus marinus har setts vid 30 tillfällen, ejder Somateria mollissima vid 23 och sillgrissla Uria aalge vid 20. Av mer ovanliga arter har följande noterats; obest islom Gavia immer/adamsii (1), stormfågel Fulmarus glacialis (sammanlagt 10 ex vid 4 tillfällen), havssula Sula bassana (1), dvärgmåsar Larus minutus (1 ex vardera vid 2 tillfällen), storlabb Stercorarius skua (1) och alkekung Alle alle (sammanlagt 5 ex, varav 4 den 1/12).

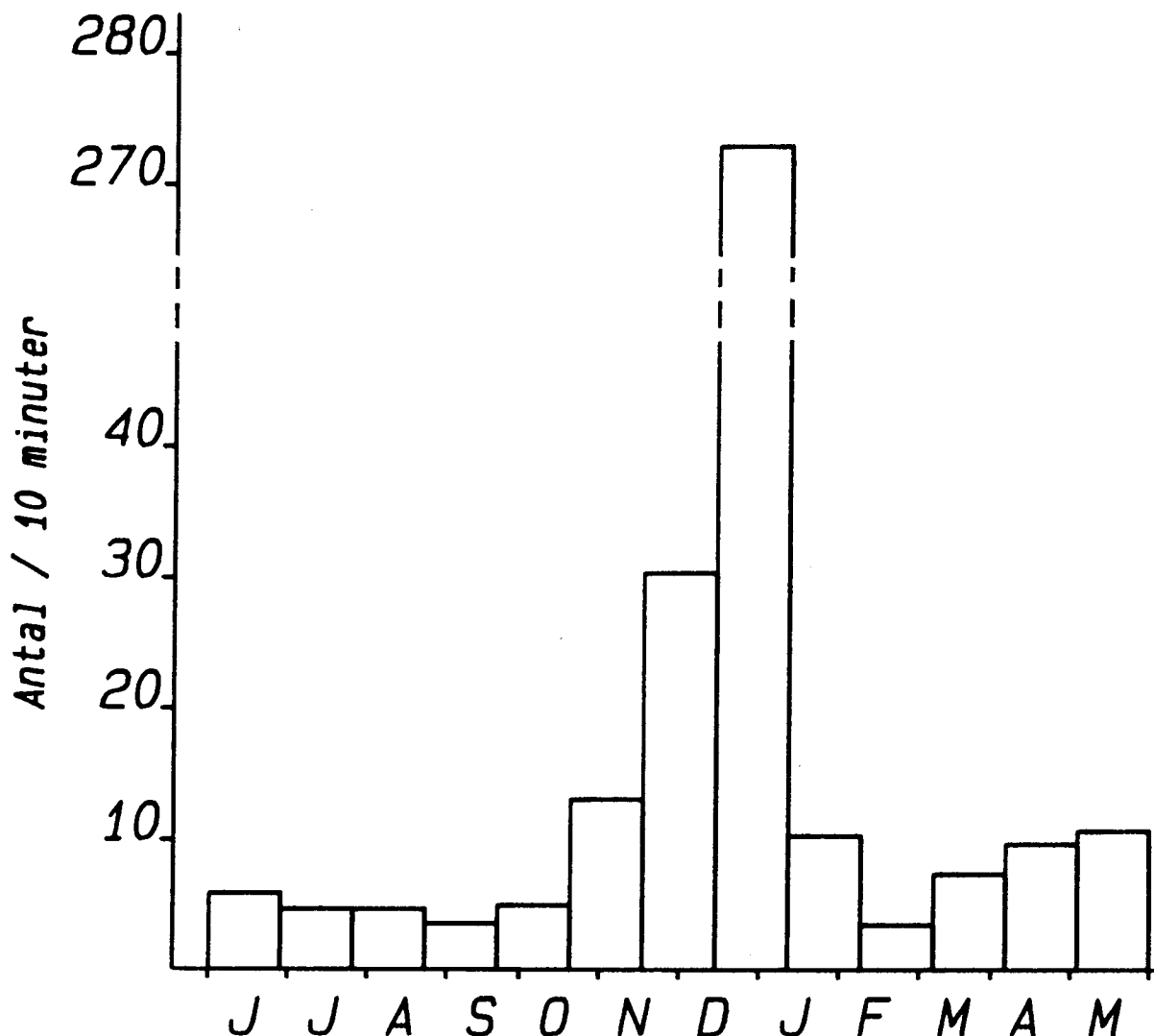
Vid ett par räkningar registrerades också stora antal sträckande tättingar. Mest spektakulärt var det kanske den 17 maj på linjen Göteborg-Fredrikshamn då flera hundratals sträckande gulärlor Motacilla flava och trädpiplärkor Anthus fluviialis sågs. En hel del rastade på båten. Enstaka ex av flera andra arter iaktogs också.

Tretåig måsar Rissa tridactyla var dominerande art vid 6 räkningstillfällen. Vid ett av dessa, Varberg-Grenå 29 dec 1984, observerades drygt 5000 tretåiga måsar, samt mer än 1000 ex vardera av gråtrut, fiskmåsar Larus canus och sillgrissla. Nästan samtliga dessa fåglar noterades längs en kort sträcka omedelbart utanför den svenska kusten. Observationen är anmärkningsvärd, i all synnerhet med tanke på att den endast gäller fåglar som upptäckts utan kikare (standardiserad rutin vid räkningarna). Vid tillfället bedrevs intensiv trålning inom området, vilket, liksom koncentrationen av fåglar, indikerar god tillgång på fisk. Observationen antyder hur mycket fågel som under olyckliga omständigheter skulle kunna drabbas om en oljeincident inträffade i området vid detta tillfälle.

Arbetet med att kartlägga fågelfaunan till havs i Kattegatt kommer att fortsätta säsongen 1985/1986. Den nuvarande rutinen med räkning var fjärde vecka kommer att behållas men med intensifierad aktivitet (räkning varannan vecka) under vintermånaderna nov-feb då flest fåglar håller till i området (se figur 1).

Observatörer behövs! Alla som vill hjälpa till ombuds kontakta någon av författarna eller Mikael Hake resp. Lars-Bertil Gustafsson (se adressförteckningen). Utgifter i samband med räkningarna ersätts.

För att erhålla ett så stort material som möjligt är vi intresserade av alla observationer av fåglar till havs i Kattegatt, således även utanför de "ordinarie" räkningarna. Alltså - tänker du göra en resa på Kattegatt under det närmaste året så hör av dig. Även gamla observationer från färjor i området, t ex stora koncentrationer av fåglar, är av intresse.

Figur 1. Genomsnittligt antal observerade fåglar per tiominutersperiod vid räkning från tre färjelinjer i Kattegatt juni 1984 - maj 1985.

Ekonomisk hjälp för att kunna genomföra det gångna årets räkningar har erhållits från Elis Wides fond och Verner von Heidenstams fond. Vi vill dessutom passa på och rikta ett stort tack till samtliga observatörer på färjorna samt till personal och ansvariga på Stena Line, Varberg-Grenå-linjen och Helsingborg-Grenå-linjen för tillmötesgående och stöd i samband med räkningarna.

Som observatörer har följande personer fungerat:

Richard Andersson, David Boertman, Birger Emanuelsson, Claes-Göran Dahl, Lars-Bertil Gustafsson, Mikael Hake, Erik Hirschfeld, Per Hjalmarsson, Bengt Jeppsson, Erling Jirle, Lars Josefsson, Thomas Karlsson, Nils Kjellén, Stefan Lagerblad, Marie Larsson, Claes Lööv, Elisabeth Marling, Sven Marling, Karl-Göran Nilsson, Kent Nilsson, Mikael Nord, Magnus Olsson, Mikael Olsson, Alf Petersson, Jan Pettersson, Thomas Rönnertz, Kristial Ståhl, Staffan Swedberg, Per Undeland och Peter Öhrström.

Tabell 1. Observerade fåglar från färjelinjen Göteborg-Fredrikshamn, 1984-1985.

Räkningstillfälle	1	2	3	5	6 ¹	7	10 ¹	11	13
Datum	15.6	14.7	11.8	5.10	2.11	1.12	24.2	24.3	17.5
Räknade 10-min.per	11	12	11	11	11	12	12	11	12
Smålom <u>Gavia stellata</u>							1/1		
Storlom <u>G. arctica</u>					0/1				
Ob lom <u>Gavia sp</u>				1/0					7/0
Stormfågel <u>Fulmarus glacialis</u>	4 ² /3 ³								
Storskarv <u>Phalacrocorax carbo</u>						1/0	1/0		
Ejder <u>Somateria mollissima</u>		2/3		0/3			0/2	4/0	0/12
Sjöorre <u>Melanitta nigra</u>				0/20		2/0			
Svärta <u>M. fusca</u>								2/0	
Tung dykand <u>Anas sp</u>									0/22
Alfågel <u>Clangula hyemalis</u>								1/0	
Skrattmås <u>Larus ridibundus</u>	7/0	7/0	5/0		0/1			1/0	
Fiskmås <u>L. canus</u>		1/0		6/0		3/0	2/1	25/5	
Silltrut <u>L. fuscus</u>	21/3	13/2	3/9					2/0	7/2
Gråtrut <u>L. argentatus</u>	11/1	4/0	15/96	23/25	0/1	19/12	7/0	31/2	9/0
Havstrut <u>L. marinus</u>	3/0	2/0	10/12	7/1	0/1	13/2-3	4/0	8/0	10/0
Ob trut <u>Larus sp</u>	1/50	0/ca15	1/0	2/0					3/0
Tretåig mås <u>Rissa tridactyla</u>				13/2	0/10	9/0	0/1		
Kentsk tärna <u>Sterna sandvicensis</u>	3/0								3/0
Fisktärna <u>S. hirundo</u>			4/0						
Ob tärna <u>Sterna sp</u>	2/0								
Tordmule <u>Alca torda</u>					0/1	1/1	7/0		
Sillgrissla <u>Uria aalge</u>	0/1		0/12	1/0		2/4			
Totalt	52/58	29/20	38/129	53/51	0/15	50/19	22/5	74/7	39/36
Antal/10-min	4,8/5,3	2,4/1,7	3,5/11,7	4,8/4,6	0,0/1,4	4,2/1,6	1,8/0,4	6,7/0,6	3,3/3,0

¹ Dåliga observationsbetingelser.

² Flygande fågel

³ Liggande eller stationärt födosökande fågel.

Tabell 2. Observerade fåglar från färjelinjen Varberg-Grenå, 1984-1985 (förklaringar, se tabell 1).

Räkningstillfälle	1	2	3	4	5	6	7	8	12	13
Datum	16.6	14.7	11.8	8.9	6.10	3.11	1.12	29.12	20.4	19.5
Räknade 10-min.per	17	22	17	17	22	23	11	15	25	26
Smålom <u>Gavia stellata</u>								19/0		3/0
Storlom <u>G. arctica</u>	0/1							1/0	1/2	2/0
Ob lom <u>Gavia sp</u>								1/0	4/6	3/0
Gråhakedopping <u>Podiceps griseigena</u>									1/0	
Stormfågel <u>Fulmarus glacialis</u>				0/1	1/0			1/0		
Havssula <u>Sula bassana</u>					1/0					
Storskarv <u>Phalacrocorax carbo</u>	2/0									
Gräsand <u>Anas platyrhynchos</u>									3/0	
Ejder <u>Somateria mollissima</u>		17/0	4/0			15/95	42/20	27/0	7/14	0/6
Sjööorre <u>Melanitta nigra</u>							6/0	10/0	5/0	4/0
Svärta <u>M. fusca</u>							1/0		6/0	
Småskrake <u>Mergus serrator</u>					1/0			0/2		
Storlabb <u>Stercorarius skua</u>				1/0						
Ob labb <u>Stercorarius sp</u>				0/1						
Dvärgmås <u>Larus minutus</u>						1/0				
Skrattmås <u>L. ridibundus</u>						1/0	4/0	0/2	8/0	
Fiskmås <u>L. canus</u>							11/22	0/1249	3/0	4/100
Silltrut <u>L. fuscus</u>	29/0	4/1	8/0						37/19	34/58
Gråtrut <u>L. argentatus</u>	4/0	1/0	1/0	15/0	3/0	12/8	100/420	0/1655	20/7	20/200
Havstrut <u>L. marinus</u>	4/1		10/1	3/6	5/5	4/2	22/88	0/59	3/14	1/17
Sill/havstrut <u>L. marinus/fuscus</u>	0/1									
Tretåig mås <u>Rissa tridactyla</u>					14/0	92/85	62/23	0/5501		
Sillgrissla <u>Uria aalge</u>				2/15	7/1	41/20	28/26	0/1234	0/15	
Tordmule <u>Alca torda</u>					3/0	1/1	58/52	0/163		
Alkekung <u>Alle alle</u>							2/1	1/0		
Ob alka <u>Alcidae sp</u>					3/4	76/0	3/3			
Totalt	39/3	22/1	23/1	21/23	38/10	243/211	339/655	60/9865	98/77	71/381
Antal/10-min	2,3/0,2	1,0/0,0	1,4/0,1	1,2/1,4	1,7/0,5	10,6/9,2	30,8/59,5	4,0/657,7	3,9/3,1	2,7/14,7

Tabell 3. Observerade fåglar från färjelinjen Helsingborg-Grenå, 1984-1984 (förklaringar, se tabell 1).

Räkningstillfälle	1	2	3	4	5 ¹	6	7 ¹	8	9 ¹	10	12	13
Datum	17.6	15.7	12.8	8.9	7.10	3.11	1.12	29.12	26.1	23.2	21.4	18.5
Räknade 10-min.per	22	20	22	8	22	22	22	22	22	23	22	22
Smålom							1/0		1/0			
Storlom									1/0			3/1
Ob islom											0/1	
Ob lom									1/0	4/0	1/2	
Skäggdopping					1/0							
Storskarv	3/0			0/8		4/0		3/0				
Knölsvan						2/0					4/2	
Gräsand						8/0		1/0		2/2		
Vigg	4/0					1/0						
Ejder	0/19	52/0	4/0		38/1	21/24	19/21	15/3	109/0	5/18	53/30	0/10
Alfågel								1/0				
Sjööorre		60/0				11/0	6/0	3/0		11/0		25/0
Svärta					2/0			4/0				
Knipa									6/1			
Småskrake										4/0		1/0
Dvärgmås			0/1									
Skrattmås		44/0	5/1	21/0		5/0	3/0		2/1		9/0	13/0
Fiskmås	1/0	1/0			1/0		34/9	19/0	6/0	2/0	2/0	4/1
Silltrut	2/10	2/1	1/1	1/0	2/0						2/3	3/2
Gråtrut	7/90	4/0	6/3	5/0	31/2	51/1	55/10	54/1	39/31	13/16	19/140	19/7
Havstrut	3/5	7/2	3/6	4/0	7/0	18/1	6/0	22/0	18/11	2/14	0/6	12/2
Ob trut		2/1			1/0						0/4	8/2
Tretåig mås					8/0	69/3	52/24	1/0				
Kentsk tärna			1/0									
Fisk/silvertärna		3/0	5/0	2/0							1/0	
Sillgrissla	1/2		0/8	0/5	16/2	6/8	15/14	0/4	1/0	0/1		0/1
Tordmule						30/0	7/1					1/0
Tobisgrissla										1/0		
Alkekung							0/1					
Ob alka					12/1		12/3	0/1				
Totalt	18/126	178/3	25/20	33/13	119/6	226/37	210/83	123/9	184/43	44/51	91/188	89/26
Antal/10-min	0,8/5,7	8,9/0,2	1,1/0,9	4,1/1,6	5,4/0,3	10,3/1,7	9,6/3,8	5,6/0,4	8,4/2,0	1,9/2,2	4,1/8,6	4,1/1,1

MER OM HAVSSULOR SOM FASTNAR I REP

Mats Peterz

I 1983 års "Havsfåglar i Kattegatt" redogjordes för ett antal observationer av havssulor Sula bassana som hade fastnat i nät- eller repbitar. Under 1984 har ytterligare några sådana iakttagelser rapporterats:

En subad sula med något orangefärgat föremål i näbben sträckte mot W förbi Gilleleje den 22 juli.

En ettårig sula med en bit nät hängande från höger vinge sågs vid Kullen den 2 september. Fågeln landade på vattnet flera gånger, troligen besvärad av sin börda.

En ettåring med ett rött plastföremål i näbben sågs sträcka mot SW vid Kullen den 4 september.

Ett ex som hade ett ca 1,5 m långt orangefärgat rep hängande från fötterna passerade Getterön mot S den 14 oktober.

Sammanlagt rör det sig om fyra olika fåglar. Konstigt nog har inte i något fall samma fågel setts på mer än en lokal. 1983 iakttogs ca 4 sulor med som fastnat i rep- eller nätbitar. Detta kan jämföras med de sammanlagt ca 6700 sulor som rapporterades från Kattegatt 1983. I år har rapporter om ca 15000 ex inkommit.

Man kan alltså konstatera att antalet iakttagelser ej ökat trots att fler sulor observerats i år. Det verkliga antalet drabbade fåglar torde dock vara högre än vad rapporterna talar om. Dels rapporteras sannolikt inte alla iakttagelser, dels måste fågeln passera så pass nära observatören att man kan se om den bär på något främmande föremål.

Trots att antalet drabbade fåglar är mycket litet är problemet ändå angeläget att uppmärksamma. Förekomsten av fåglar som flyger omkring med nätbitar pekar på att kasserade nät eller bitar av nät slängs ohämmat i havet. Detta borde givetvis inte få förekomma. Uttjänta nät och repbitar måste kasseras.

Fortsätt att rapportera iakttagelser av havsfåglar som bär på främmande föremål till Havsfågelgruppen !!

AKTUELLT

Ringmärkta alkor

Som framgår på annan plats i denna rapport har under de senaste tre vintrarna flera tusen sillgrisslor Uria aalge omkommit i fisknät i sydöstra Kattegatt. I samband med detta har flera ringmärkta alkor

påträffats. Dessa individer är utomordentligt värdefulla som referensexemplar när man skall ta fram kriterier för att bestämma övriga, omärkta alkors ursprung. Det är därför av största vikt att ringmärkta individer samlas in för "arkivering" på något museum. ALLTSA - om någon påträffar en död alka (även tordmular Alca torda är av intresse) var vänlig kontakta undertecknad. OBS, avlägsna ej ringen från fågelns ben.

Bertil Oldén, Slåttervägen 27 F, 222 38 LUND, tel 046-15 20 05.

Polymorfism hos tordmule

De flesta känner säkert till att sillgrisslan är polymorf, dvs att den förekommer i två olika former; den sk "ringvian" och den normala. Det är säkert mindre känt att även tordmuleungar är polymorfa. I Newsletter No 42 från brittiska Seabird Group redogörs för detta fenomen. Tordmuleungarna är antingen ljusa eller mörka på strupen. I Wales fann man att de två formerna förekom i ungefär lika andelar. På Labrador däremot visade det sig att den mörka formen dominerade nästan totalt (95%). Hur det förhåller sig med polymorfism bland våra skandinaviska tordmular återstår att se !?

MPz

Hur fort flyger havsfåglarna ?

Denna fråga har ju aktualiserats många gånger i HiK. I en uppsats i Journal of Field Ornithology (56:17-22) beskrivs en statistisk metod att beräkna flyghastigheter hos sträckande fåglar. Uppsatsen bygger på observationer av tretåig mås Rissa tridactyla från södra Kattegatt, vilket ursprungligen inrapporterats till Havsfågelgruppen. När den nya metoden testades på detta material av sträckande tretåiga måsar fann man att de i genomsnitt flög med en hastighet av 17 m/s (korrigerad för vindriktning och vindstyrka). Variationerna var emellertid stora mellan olika tillfällen beroende på rådande vindar. T.ex. tog det 141 min för måsarna att flyga från Kullen till Gilleleje i en vind på W 23 m/s. När det blåste NW 13 m/s tog det bara 13 min. Skillnaden beror helt på att det vid det första tillfället blåste en hård, sned motvind, vid det andra tillfället en frisk sidvind. Särtryck på uppsatsen kan rekvireras från Bertil Oldén eller Mats Peterz.

MPz

Mer grå liror i Danmark !

I en uppsats i Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift (79:1-9) beskrivs uppträdandet av grå lira Puffinus griseus i Danmark. En markant ökning av antalet observationer har skett sedan 1970. Ökningen kan inte förklaras med stigande observationsaktivitet. Förklaringen ligger troligen i att grå lirans födorresurser i Nordsjöområdet ökat under senare år. Det är framför allt tobisen som gått framåt och detta antas ha fört med sig att allt fler grå liror besöker Nordsjön. Särtryck på uppsatsen kan rekvireras från Erik Vikkelsø Rasmussen.

MPz

SKANDINAVISKA HAVSFÅGELGRUPPENS ARBETSGRUPP OCH KONTAKTMÄN SAMT ARTIKELFÖRFATTARE I HIK 1984

Arbetsgrupp:

Ordförande	Erik Vikkelsø Rasmussen	Hjorts vej 18	4500 Nykøbing Sjælland	03/41 33 40
	Jan Durinck	Bøhmensgade 5, 2.tv.	2300 København	
	Bernhard Storstein	Storstein	5500 Haugesund	047/88 159
	Per Undeland	Timmermangatan 29 A	252 49 Helsingborg	042/14 53 89
Redaktör	Mats Peterz	Snickargatan 18	754 37 Uppsala	018/25 77 76

Lokala kontaktmän:

Bohuslän	Jan Arthursson	Klövergatan 3	456 00 Kungshamn	0523/301 32
Hönö	Mikael Hake	Krokslätts parkgata 61B	456 00 Mölndal	031/16 35 02
Nidingen	Nidingens fågelstation	Box 103 05	434 01 Kungsbacka	0300/625 94
Getterön	Lars-Bertil Gustafsson	Hästtagavägen 10	432 00 Varberg	0340/877 40
Glommen-				
Morups Tånge	Stefan Lagerblad	Box 5151	311 05 Falkenberg	0346/197 79
S Halland	Stig Rosén	G:a Nissastigen 157	313 00 Oskarsström	035/618 56
Kullen	Karl-Göran Nilsson	Långgatan 19	263 00 Höganäs	042/436 38
Gilleleje	Nis Kil	Teglgårdsvej 653	3050 Humlebæk	02/19 07 93
Tisvildeleje	Niels Hannow	Grumstrupsvej 6	2900 Hellerup	01/65 09 96
Spodsbjerg	Michael Trasborg	Sandlødden 9	3390 Hundested	02/34 01 63
Rørvig	Erik Vikkelsø Rasmussen	Hjorts vej 18	4500 Nykøbing Sjælland	03/41 33 40
Samsø	Leif Brauer	Skodsborgsparken 44 I	2942 Skodsborg	
Fornaes	Rolf Danielsen	Kantorvenget 182	8240 Risskov	
Voerså og				
Stensnæs	Bjarke Laubek	Aavænget 12, Voerså	9300 Søby	08/46 02 08
Skagen	Knud Pedersen	Eratosvej 20	9990 Skagen	08/44 23 36
Blåvand	Jean Rasmussen	Blåvand fuglestation	6857 Blåvand	
	og Jan Durinck	Bøhmensgade 5, 2.tv.	2300 København	
Indre Oslofjord	Bård Bredesen	Vestengveien 5	Oslo 11	
Mølen	Gunnar Numme, c/o Mølen	Ørn Stasjon, Boks 220	3201 Sandefjord	
Jomfruland	Folke Gravklev	St. Jørgens vej 12	0662 Oslo 6	
Akerøya	Günter Bosy	Grensen 31	1650 Sellebakk	
Store Færder	Hallvard Hauer		3135 Torød	
Røvær	Bernhard Storstein	Storstein	5500 Haugesund	047/88 159
DOF's oliefugle-				
gruppe	Henrik Skov	Morbærhaven 18-34	2620 Albertslund	

Artikelförfattare:

Jørgen H Christiansen	Rødager alle 67 st tv	2610 Rødovre	01/70 01 10
Jan Durinck	Bøhmensgade 5, 2.tv.	2300 København	
Mikael Hake	Krokslätts parkgata 61B	456 00 Mölndal	031/16 35 02
Rolf Jansson	Götgatan 15 A	361 00 Emmaboda	0471/132 05
Paul Eric Jönsson	Dösvägen 3	222 54 Lund	046/30 68 53
Bodil Kollberg	Pl 5609, Faritslöv	269 00 Båstad	0431/654 44
Karl-Göran Nilsson	Långgatan 19	263 00 Höganäs	042/436 38
Gunnar Numme, c/o Mølen	Ørn Stasjon, Boks 220	3201 Sandefjord	
Henning Nøhr, DOF	Vesterbrogade 140	1620 København V	
Bertil Oldén	Slåttervægen 27 F	222 38 Lund	046/15 20 05
Mats Peterz	Snickargatan 18	754 37 Uppsala	018/25 77 76
Erik Vikkelsø Rasmussen	Hjorts vej 18	4500 Nykøbing Sjælland	03/41 33 40
Stig Rosén	G:a Nissastigen 157	313 00 Oskarsström	035/618 56
Henrik Skov	Morbærhaven 18-34	2620 Albertslund	
Bernhard Storstein	Storstein	5500 Haugesund	047/88 159

